

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

Nagrada vstaje slovenskega naroda tudi ZKP

Ob dnevu vstaje slovenskega naroda 22. julija, ki je letos stal v znamenju 40-letnice zmage nad fašizmom (koroški Slovenci smo le-to počastili z mogočnim pohodom po poteh Domnove čete na Komelj, op. ured.) so v matični Sloveniji bile številne svečanosti, na katerih so se spomnili tega zgodovinskega dogodka, ko je slovenski narod šel v oboroženi boj proti okupatorju.

Ob tej priložnosti je republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije 20. julija 1984 v veliki dvorani skupščine sklical slavnostno sejo, katere so se udeležili številni vidni predstavniki družbenega življenja SRS ter predstavniki zamejskih bor-

čevskih in narodnih organizacij. V okviru te svečanosti, na kateri je imel slavnostni govor predsednik RO ZZB NOV Slovenije Božidar Gorjan, so podelili tudi letošnje Nagrade vstaje slovenskega naroda, plakete in značke. Nagrado vstaje je prejelo pet posameznikov in štiri skupine, med njimi tudi Zveza koroških partizanov kot soizdajatelj „Vestnika koroških partizanov“. V imenu ZKP je nagrado prevzel predsednik Janez Wutte-Luc in predsednik Osrednjega odbora koroških partizanov v Ljubljani inž. Pavle Zaucer-Matjaž.

Vsem prejemnikom Nagrade vstaje slovenskega naroda, posebno ZKP in OOKP, k odlikovanju iskreno čestitamo.

Kakor smo poročali že v zadnji številki Slovenskega vestnika, so predstavniki Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju predali zveznemu kanclerju dr. Sinowtzu prejšnji ponedeljek 10.000 podpisov zoper šolsko apartheid na Koroškem. Podpisniki pozivajo tako zvezno vlado kakor tudi Koroški deželni zbor, da naj zavrne vse predloge bodisi svobodnjakov bodisi heimatdijena o spremembi zakona za dvojezično šolstvo na Koroškem. Studentje načrtujejo zdaj tudi predajo podpisov deželnemu glavarju, toda s strani Wagnerja glede termina do zdaj še ni bilo odgovora.

LETNIK XXXIX.

CELOVEC, PETEK, 27. JULIJ 1984

ŠTEV. 30 (2185)

Kaj delajo KHD-jevski oglasi v „KTZ“?

Z velikim zadovoljstvom so pozdravili socialistični župani, podžupani in občinski odborniki, ki so povezani z Zvezo slovenskih organizacij, napoved deželnega glavarja Leopolda Wagnerja, da heimatdienstovskega referenduma ne bo podpisal. Tudi tozadevno delovanje socialističnih podorganizacij, npr. socialistične miadine jih je razveselila.

Tem bolj so bili ti socialistični komunalni politiki presenečeni, ko so tudi v „Kärntner Tageszeitung“, glasilo Socialistične stranke Avstrije, brali pozive za

podpis referenduma v obliki inseratov. Pri tem niti ni bilo označeno, da je to inserat, tako da bi bralec lahko dobil vtis, da gre za poziv „KTZ“ ali celo SPÖ.

Socialistični komunalni politiki, ki so povezani z Zvezo slovenskih organizacij, so v tej zvezi izrazili svoje prepričanje, da socialistični tabor na Koroškem nima potrebe dajati v svojem osrednjem glasilu besedo desnookstretnim organizacijam. Odgovornim so zato predlagali, naj inseratov KHD-ja sploh ne objavijo več.

Hujskanje - priprava za referendum?

Do najhujših javnih izpadov proti navzočnosti in eksistenci koroških Slovencev je prišlo v zadnjih dneh v Selah. Že začetek prejšnjega tedna so neznani storilci s črnim lakom premazali slovenska imena topografskih napisov v Selah-Fari. Teden navrh pa je prišlo v Selah-Kotu do v zadnjih letih najhujšega verbalnega izpada proti Slovincem v tej obliki. V dolžini šestih metrov je bilo ob začetku kraja Sele-Kot, spet s črnim lakom napisano na cesti: „Siowenen raus aus Kärnten“, kljukasti križ pa je zaključil to mazaško akcijo.

Ne glede na to ali je to akcija posameznika ali večje skupine ali celo organizacije je časovno sovpadanje tega hujskanja z intenzivnimi pripravami vseh desnih in protislovenskih sil za referendum značilno.

Medtem ko delajo heimatdienstovci z najneumnejšo propagando za ločevanje šolarjev po narodnosti, ko uradni in strankarski časopisi z oglasi podpirajo to početje, „National-Zeitung“ pa hvali svobodnjake, gredo najradikalnejši pred njimi in s parolami že preganjajo Slovence iz dežele, kot pač to ustreza mišljenju nedemokratičnih protislovenskih sil. Morda pa je to tudi njihova živčnost, ker veliko lju-

di na dvojezičnem področju noče kaj slišati o ponovnem zaostrovanju narodnostnih nasprotij, temveč si želijo mirno in demokratično re-

ševanje tega problema.

Hujskanje proti Slovincem časovno sovpada z intenzivnimi pripravami za referendum.

Srečanje manjšin bo novembra v Rovinju

Prihodnje srečanje narodnosti sosednjih dežel bo od 16. do 18. novembra 1984 v Rovinju, to so se zmenili zastopniki narodnostnih organizacij zadnje sredo na koordi-

nacijskem sestanku v Celovcu. Srečanje je pripravil in vodil odgovorni koordinator teh srečanj dr. Franci Zwitter. Zastopniki narodnostnih skupnosti iz Koroške, Gradišanske, Madžarske, Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Hrvaške so se zmenili, da bodo na tem srečanju pod naslovom „dvojezičnost in narodnost“ težiščno obravnavali kaj pomeni dvojezičnost za narodnostne skupnosti.

Kaznivo je delati Haiderja „rjavega“

Ker sta hotela protestirati proti politični bližini Haiderja in KHD, ki oba zagovarjata isto protislovensko politiko, sta lani pred državnozbornimi volitvami preplekala Haiderjeve volilne plakate s kljukastim križem in z napisom „Nazi“. V ponedeljek sta bila pred celovškimi deželnim sodiščem obsojena Zdravko Haderlap in Jozi Hribar zaradi tega dejanja, prvi na tri mesece zapora pogojno, drugi na mesec dni pogojno.

Sodnik je razpravo omejil na poškodovanje imovine in zagoljavjal, da pozna demokracija dosti sredstev za izražanje političnega mnenja. Branilec dr. Matevž Grilc mu je sicer odvrnil, da tudi stališča Haiderja v manjšinski politiki niso demokratična in da prav golovo ljudsko glasovanje večine proti manjšini ni demokratično. Vsekakor je prišlo do omenjene obsodbe.

Toda tudi takšen proces ne more zakriti bliževanja, ki se odvija med Haiderjem, KHD-jem in drugimi desnimi silami v njihovem protislovenskem delovanju. In tudi sredstev morajo imeti dovolj, saj znajo „demokracijo“ res izrabljati za nedemokratične cilje.

PREBERITE

na strani

- 2 Ferrari stoji za Haiderjem
- 2 Delavstvo v Evropi se upira poslabšanju socialnega položaja
- 3 Glasbeni festival v Pliberku
- 4 Delovna akcija na Kostanjah
- 5 Plot prijateljstva na Ročci
- 8 SAK se je dobro pripravil na prvenstvo
- 8 10-letnica „Campinga Rož“ v Kočuhi

„Stalni stiki in sodelovanje različnih skupin koristi družbeni skupnosti“

OBŠIREN ZAGOVOR DVOJEZIČNE VZGOJE Z DUNAJSKE UNIVERZE

Pobiranje podpisov zoper apartheid naj bi sprožil širšo razpravo o narodnostnem položaju Slovencev na Koroškem, takšen je bil cilj KSŠŠ na Dunaju. Kot smo že kratko poročali so se z načrti nemškoonacionalnih sil po zoževanju dvojezičnega šolstva na Koroškem temeljito bavili profesorji in študenti fakultete za osnovne in integrativne znanstvene vede na Dunaju (Grund- und integrativwissenschaftliche Fakultät der Universität Wien). Konec junija je ta fakulteta sprejela 9 strani obsegajoče temeljito stališče, v katerem pride do zaključka, da je treba imeti do zoževanja dvojezičnega pouka na Koroškem najmočnejše pomisleke. „Socialnopsihološki, vzgojnoznanstveni in političnoznanstveni predurki govorijo za ohranitev če ne celo za razširitev skupne vzgoje nemško- in slovenskogovorečih otrok,“ ugotavlja fakulteta ob koncu svojega stališča.

Kot fakulteta, ki ima nalogo izhajati iz osnovnih in integra-

tivnih znanstvenih ved, v svoji oceni ne izhaja iz specifičnega pravnoznanstvenega gledanja, se pravi, da tudi ne ocenjuje KHD-jevskih in FPÖ-jevskih stremeljenj iz vidika člena 7 ali z vidika avstrijske ustave. Omenjene predloge ocenjuje fakulteta iz vidika kolikor ta koristi oz. kolikor ovira razvoj demokratičnega sožitja Avstrijcev v njihovi skupni državi. V svoji razpravi pride fakulteta do ugotovitve, da štejemo določena osnovna načela o sožitju danes že med skupno idejno last človeštva, ki se izraža tudi v skupnih sklepih Združenih narodov. Eden izmed teh sklepov je leta 1965 sklenjena mednarodna konvencija o izločevanju vseh oblik rasne diskriminacije, kamor spada tudi etnična diskriminacija.

Že samo dejstvo, da je bila sprejeta takšna mednarodna konvencija kaže, da je treba obravnavati pravni in politični položaj narodnostnih manjšin kot politično izredno pomembne in občutljive zadeve!

Iz tega prav posebno sledi, da je pri vseh vprašanjih, ki so v zvezi s tem, na mestu previdnost, na drugi strani pa velikodušnost.

Sklicujoč se na delo Rudolfa Smenca iz leta 1928, ki govori o stalnem integracijskem procesu družbene in državne skupnosti, pridejo do zaključka, da so za avstrijsko družbo koristni stalni stiki in sodelovanje različnih skupin. Takšni zaključki so seveda neposredna podpora tudi za vse tiste, ki zagovarjajo skupno vzgojo nemško- in slovenskogovorečih otrok. Prav posebno zanimivo pa je novejšo delo o narodnostni politiki Heinza Klossa (1969), ki pride do zaključka, da je prav pospeševanje jezikovne samostojnosti manjšinskih skupin izrednega pomena.

Glede psiholoških, šolsko-organizacijskih posledic in vzgojnih posledic pride fakulteta do podobnih stališč, kot prizadeta slovenska narodna skupnost na Koroškem in zavezniki demokrati.

Evropsko delavstvo je zakurilo v hladnem poletju 1984

Poletje 1984 v zgodovini ne bo ostalo zapisano zgolj iz meteoroloških razlogov, marveč še prav posebno iz gospodarsko-političnih: Evropa je doživela nemara prvič po drugi svetovni vojni največje delavske boje in to v najrazvitejših in tudi največjih državah zahodne Evrope.

Začelo se je že maja v Franciji: po temnem obdobju gaulizma in konzervativizma je socialistična vlada v nekaj mesecih zgubila skoraj vse simpatije volilcev. Mitterand je na mah hotel „ozdraviti“ jeklarsko industrijo s tem, da jo zapre, ker menda ni več rentabilna. Pa so se postavili po robu njegovi volilci, nad stotisoč delavcev. V množičnih pobudah na Pariz so demonstrirali razočaranje, ogorčenje, obup. In desnodirakalnim krogom je uspelo izrabiti napake leve vlade: pri evropskih volitvah so pridobili mnogo glasov. Pa vendar ne moremo trditi, da bi Mitterand klonil „pritiske ceste“, program racionalizacije v industriji bo namreč vlada — sedaj brez komunistov — verjetno le še odločneje izvedla. Klonil pa je Mitterand pred mračnjaki silami, ki so s pomočjo cerkve in desnih radikalcev uspešno preprečile šolsko reformo, ki je, kot trdijo poznavalci šolskega sistema na Francoskem, življenjsko važna. (Toda to je že vedno bila socialdemokratska politika: umakniti se korak nazaj pred večerajšnjimi silami, komaj da te napnejo svoje mišice, varati in izigravati delavstvo ter napravljati kapitalizem le s takšnimi reformami, ki jih zmore tudi konzervativni tabor).

Franciji je sledila Zvezna republika Nemčija: skoraj mesec dni so delavci v avtomobilski industriji ter v tiskarski industriji vztrajali v stavki za skrajšanje delovnega časa. Pa še kakšne pogoje so imeli: difamirali so jih skozi in skozi — ves zabodnonemški tisk, televizija vlada in sodišča so stavko odklanjali; na vse mogoče načine so hoteli uničiti solidarnost delavcev in njihovo pripravljenost za stavkanje — delavci in sindikati pa so vzdržali. In to kljub ukrepom podjetnikov, ki so postavili na ceste tiste delavce, ki niso bili neposredno povezani s stavko, samo da bi cepili enotnost delavstva.

Sledila pa je še Velika Britanija: stavka rudarjev traja že skoraj pet mesecev. Iz solidarnosti z njimi so teden dni stavkali tudi delavci vseh luk te otoške države. Z vso krutostjo je policija napadla demonstracije rudarjev in budo ranila celo predsednika sindikata. Thatcherjeva se je izkazala kot ženska brez milosti. Veliki Britaniji grozi po hladnem poletju še hladnejša zima, ker bo v zimskih mesecih zmanjkalo premoga.

BOJI, KI SO ODLOČILNI ZA PRIHODNJA DESETLETJA

Zakaj se naenkrat kopičijo delavski boji, prav v tem letu? Kako je radikalizacija, o kateri so mislili, da pripada preteklosti, postala znak sedanjosti?

Trenutno se ne gre za politične cilje. Vendar delavstvo instinktivno slutiti, da se trenutno bije boj, ki bo od-

ločilen za prihodnja desetletja. Tehnična revolucija, in trenutno smo ob njenem začetku, je v zgodovini vedno privedla tudi do socialnih revolucij. Boj gre za konkretno vprašanje: kdo bo profitiral od tehničnega in tehnološkega napredka in kdo bo ob tem nastradal. Če uspe kapitalu uvesti sredstev proti tej racionalizaciji. Tukaj ne gre za odklanjanje nove tehnologije kot takšne, beseda o „maschinenstürmerijah“ tu ni na mestu, tukaj gre za uporabljanje novih tehnologij v korist celotne družbe, za zboljšanje položaja vsega človeštva.

Podjetniki in kapital se točno zavedajo, da bi zanje napočili dejansko zlati časi, če jim sedaj uspe zatreti zahteve delavstva. Zato vodijo razredni boj od zgoraj. Pa so dobili v zadnjih mesecih in tednih odgovor od spodaj. V Franciji, v ZRN in v Veliki Britaniji.

Stojimo na začetku tehnološke revolucije in na začetku usodepolnih spopadov med delavstvom in kapitalom. V predzadnjem desetletju 20. stoletja smo na pragu nove socialne revolucije. Izid je še neznan.

fra-ter

Ferrari stoji za Haiderjem

V nedeljski televizijski oddaji „Pressestunde“ je podpredsednik FPÖ, in državni sekretar v ministrstvu za zdravje dr. Mario Ferrari-Brunnenfeld spregovoril o koalicijski politiki s SPÖ kot tudi o septembrskih koroških deželnozborskih volitvah. Četudi bi ljudska stranka pri naslednjih volitvah v državni zbor dobila relativno večino, svobodnjaki ne bi sprejeli koalicije z ljudsko stranko, je povedal Ferrari-Brunnenfeld. Nemški primer hitrega menjanja koalicije jih je izučil.

Čeprav svobodnjaška stranka pri zadnjih volitvah ni imela spodbudnih rezultatov, računa Ferrari celo z uspehom koroške deželne stranke pri jesenskih deželnozborskih volitvah na Koroškem. Reagiraj pa je tudi na uganjanja, ki govorijo o Haiderjevih ambicijah izriniti Stegerja s predsedniškega mesta. V tej zvezi je Ferrari-Brunnenfeld dejal, da okrepitev koroških svobodnjakov Stegerju ne bi škodovala: „Oba bi pridobila.“ Vprašanju ali si bi Haiderja lahko predstavljali kot predsednika stranke, se je izognil z odgovorom, da bi vsak svobodnjaški deželni šef moral biti v stanju delovati tudi v višji funkciji. Poudaril pa je tudi, da bi morebitni Haiderjev uspeh dal temu politiku več vpliva v zveznem merilu.

Po televizijski oddaji je „koroški“ Jörg, ki je na Koroško prišel menda, da bi ojačil liberalni tabor in ki sedaj predvsem trobi na nacionalno trobento, govoril celo o tem, da bodo morala „koroška stališča v avstrijskem merilu prodreti.“

Obiskali smo Maribor

Med koroškimi Slovenci in Mariborom se naj razvijejo spet tesnejše vezi, to je bila soglasna ugotovitev ob obisku delegacije Zveze slovenskih organizacij in Slovenskega vestnika prejšnji teden v Mariboru. Na kulturnem, gospodarskem, izobraževalnem, založniškem področju in še drugje si mesto Maribor želi tesnejšega sodelovanja, je med drugim de-

jal predsednik mestne konference SZDL Maribor, Ivan Gorjup, ki je koroški delegaciji predstavil razvoj in načrte mesta Maribor. Delegacija, ki jo je vodil dr. Marjan Sturm, je imela možnost spoznati tudi delovno organizacijo ČGP Večer, kjer smo se na uredništvu Večera dogovorili za tesnejše sodelovanje in medsebojno informiranje.

Več zagovornikov območij brez jedrskega orožja

1. novembra bo srečanje v Kranjski gori

Govorili so o razvoju mirovnega gibanja po postavitvi dela evroraket, ugotavljali vedno večji pomen območij brez jedrskega orožja, poskušali dialog med Vzhodom in Zahodom ter med Severom in Jugom, vmes pa so se spoprijeli tudi zaradi disidentov iz Vzhoda, ki so bili povabljeni na petdnevno zasedanje 1200 delegatov mirovnih gibanj in organizacij iz evropskih, azijskih in afriških držav ter z nove celine. Italijansko mesto Perugia je bilo prejšnji teden središče aktivistov, ki so se v zadnjih letih borili proti postavitvi novih ameriških raket v Evropi.

Neposredno važno za naše območje je to, da je na tem srečanju dobila pobuda Beljaškega mirovnega komiteja, naj se okoli nevtralne Avstrije napravi pas brez jedrskega orožja, večjo podporo. Predvsem delegacije iz severne Italije in Slovenije so pokazale veliko razumevanje za to zahtevo. V tej zvezi je tudi spodbudno, da bo prišlo 1. novembra v Kranjski gori do srečanja mirovnih gibanj sosednjih dežel v območju Alpe-Jadran, ki bo služilo predvsem boljšemu medsebojnemu spoznavanju mirovnih aktivistov.

Na tej „Mirovni konvenciji Evrope“ v Perugiji je predstavnik Jugoslovanske lige za mir Sahovič ob splošni nevarnosti, ki ji je podvržena Evropa, opozoril, da je zlasti Jugoslavija ujeta med bloka, ki vztrajata pri nuklearizaciji oborožitve na njenih mejah. Sahovič je izrekel trdno podporo denuklearizaciji Balkana in Sredozemlja.

Na mirovno zasedanje so bile povabljene k sodelovanju tudi uradne mirovne organizacije iz vzhodnoevropskih držav in posamezne organizacije in osebnosti, ki jih uvrščajo med disidentske. Ob

splošnem zblizanju mirovnih gibanj je glede oporečnikov (disidentov) prišlo do nekaj polemik.

Žage na Bistrici ne bo več

Že dolgo se govori o krizi žagarske industrije. Podjetje Götz na Bistrici v Rožu zato kmalu ne bo več zaposlovalo svojih 25 delavcev. Posestnik Herbert Götz, ki je viden funkcionar koroške trgovinske zbornice in podpredsednik koroških industrialcev se je odločil, da ne bo več pustil izdelovati rezanega lesa, ki ga v glavnem izvažajo v Italijo. Podjetnik, ki je štel med največje koroške proizvajalce rezanega lesa, utemeljuje svoj korak z nazadovanem kakovosti lesa in z naraščanjem odkupne cene, ker tudi ni izgledov, da se bo prodajna cena rezanega lesa povišala, se boji zmanjšanja svojega profita. Podjetnik trenutno ni v finančnih

težavah, raje pa sedaj zapre, preden ga ruini prihodnja kriza. Pravijo, da si tako ohrani možnost proste odločitve.

To je demokracija za posedujoče? In kje je prosta odločitev delavca?

Končno korekten sklep v Žitari vasi

Zaradi nekorektnega ravnanja socialistične frakcije glede sklepov za asfaltiranje cest je žitarski občinski svet zadnji petek še enkrat moral obravnavati to točko. Med-

tem ko je teden dni prej socialistična frakcija vložila skupno pripravljeno predlog kot svoj predlog, so na tej seji občinski možje obravnavali asfaltiranje cest na podlagi skupno vložene predloga. Zato je prišlo tudi do soglasnega sklepa, da se ceste (Zgornje Vinare-Mlinče, Proboj in Sele) asfaltirajo, dela prevzame Stuaq, ki bo ta dela v znesku 1 milijona šilingov tudi v naprej financirala.

Dodatno so na tej seji sklenili, da bodo asfaltirali tudi ceste Proboj-Goselna vas, Vinogradi (med gostilno Pöck in Husarjevimi križem) ter Šentlipš-Vinogradi.

Julijski puč

Točno pred petdesetimi leti so pristaši nacističnega gibanja v Avstriji izvedli vojaški puč proti režimu Dollfussa. Izven Dunaja so bili spopadi najmočnejši na Koroškem, Stajerskem in Salzburškem. Pučisti so na Koroškem bili aktivni predvsem na severnem Koroškem (vodilno vlogo je igral tedaj tudi gospod Huber, ki je letos prejel visoko koroško odlikovanje), na južnem Koroškem v glavnem ni bilo nacističnih akcij. Puč je po treh dneh v celoti propadel, enkrat se se je uveljavil avtoritarni režim Dollfussa.

Nacistični puč je bil generalna vaja tistih sil, ki so po štirih letih s Hitlerjevo pomočjo popolnoma odstranili avstrofašistični režim, režim, ki je z odpravo parlamentarne demokracije, z zatiranjem delavstva, na Koroškem tudi slovenskega naroda, pripravljaval pot še krutejši hitlerjevi diktaturi.

V zvezi s temi predvojnimi obletnicami je za nas koroške Slovence prav gotovo važno, da se bavimo tudi z odnosom naših prednikov do avtoritarnih razvojov v družbi. Dva naša rojaka sta nam pri tem lahko v pomoč. O tem kako je Dollfussov režim zatiral napredno delavstvo in kako so se urili bodoči fašisti predvsem v okolici Zelezne Kaple piše v svoji knjigi „Gamsi na plazu“ Karol Prušnik-Gašper, dr. Franc Petek pa svoja premissljevanja o tedajšnji situaciji (ki jih lahko preberemo v njegovih „Spominih“) stnil med drugim v stavku: „Je pač tako, da se majhna stranka lahko postavlja samo na demokratično stališče, če hoče sploh živeti.“ S tem pa je kritiziral

tudi tedanje slovensko Politično društvo, ki se je kljub njegovemu nasprotovanju opredelilo za odločno podporo Dollfussovemu režimu in za avtoritarno smer.

PUČ NA DUNAJU

Načrt nacistov je bil aretirati na uradu zveznega kanclerja člane vlade, zasesti poslopja RAVAG (tedanje radijske postaje) ter sporočiti po radiu, da je NSDAP prevzela oblast v državi. Istočasno naj bi prikoralke čete SA, da bi preprečile morebitne znake upora levičarjev.

Ko je Dollfuš februarja 1934 podjarmil socialdemokracijo in uvedel avtoritarno stanovsko državo, je bilo na Koroškem mirno. Nasprotno pa je ob julijskem puču 1934 bilo južno področje Avstrije središče oboroženih spopadov.

Avstrijski nacisti pod vodstvom Theo Habichta so računali, da je Dollfussov režim, oslabilen zaradi februarskih spopadov, zrel za prevrat. Računali so tudi s podporo za-

grenjenega delavstva in nacističnih delov vojske in policije.

V Avstriji so nastali prvi načrti za nacistični prevrat že tedaj, ko je Hitler prevzel leta 1933 oblast v Nemčiji. Tak načrt so istega leta še skovalci nacionalsocialistični krogi dunajske policije, vendar ga je prepovedal tedaj Hitler. Drugi načrt je nastal pod vodstvom avstrijske SA, predviden je bil za 9. november 1933, za obletnico Hitlerjevega puča v Münchnu 1923. Ker je tedaj primanjkovalo orožja, so ga preložili na 15. marec 1934, a tudi tedaj ga je Hitler odpovedal. Obstajal je še tretji načrt, mislila ga je izvesti avstrijska SS pod vodstvom Friedolina Glassa in Gustava Wächterja s podporo Habichta. Tudi ta načrt se ni uresničil.

25. julija 1934 pa so nacisti, v uniformah vojske in policije vdrli v vladno poslopje, kjer so umorili Dollfussa, a puč je zatrla policija. Čeprav je postal Dollfuš sam žrtev nacizma, ga ne moremo oprostati krivde, da je pripravil pot nacistom v Avstriji.

POLOŽAJ NA KOROŠKEM

Popolnoma drugačen je bil položaj na Koroškem: Koroška je bila pravzaprav središče nacionalsocialistične revolucije (kot so jo sami imenovali). Koroški pučisti se bi naj zbrali 26. julija, mislili so najprej odstraniti šibkejšee enote eksekutive in nato zasesti okrajna mesta. Nato naj bi sledil koncentrični napad na

Celovec. Ukaz so prejeli pučisti že 21. julija, naslednji dan pa so že izvedli nekaj atentatov z razstrelivom, med drugim na deželno vlado, okrajno sodišče in komisariat policije v Celovcu. V teh akcijah so sodelovali po večini mladi, brezposelni ljudje s podeželja. Njim nasproti je stalo isto število (približno 6.000) policistov, heimwehrovcov in vojakov, ki so s težko artilerijo predstavljali seveda največjo moč.

26. julija 1934 so na Dunaju ob 14. ure naprej zvedeli o sumljivih množičnih pohodih po celi Koroški — razvidno je bilo, da se s tem tudi na Koroškem z enodnevno zakasnitvijo začela nacistični puč.

● Severno od Celovca so pučisti zavzeli žandarmerijsko postajo v področju St. Georgen-Annabichl. Do večera 26. julija jih je preganil in razpršil 4. dunajski infanterijski polk.

● V Labotski dolini je puč takoj uspel. Po kratkih bojih z žandarmerijo in heimwehrom so nacisti prevzeli oblast v Wolfsbergu in skoraj v vsem okraju.

● V Feldkirchnu so po bojih z žandarmerijo zasedli mestno središče in ustanovili „politično ekspozituro“.

● Tudi večino Sentvida so nacisti dobili v roke.

● Brez notnega vodstva so pučistične akcije potekale v okraju Spittal, zaradi tega niso bili v stanju za-

vzeti mesta Spittal. Zasedli pa so Radenthein, Millstatt, Oberdrauburg in Greifenburg.

● Mirno je ostalo v Beljaku in Velikocvku, ker so bile tam močne enote vojske; le v okolici teh mest je prišlo do manjših posameznih akcij.

Ze naslednji dan so heimwehrovske enote pregnale nacistične iz Krive Vrbe in Dobrle vasi, samo Pliberk je ostal pod oblastjo pučistov. 27. julija se je nato začel protinapad vojske na zbirališča nacistov. Isti dan so se že morali predati pučisti v Feldkirchnu, pregnali so tudi manjše skupine nacistov iz Pliberka, Podkloštra in iz doline Metnitz. Uporniki v Labotski dolini so se držali do večera, ob 19. uri pa je prišlo z Wolfsbergom tudi še zadnje okrajno mesto pod kontrolo oblasti. 28. julija so kapitulirali zadnji pučisti v Sentvidu v Krški dolini ter v Spodnji Labotski dolini.

Nacistične revolucionarje v Spodnji Labotski dolini so oskrbovali s hrano in vestni zavezniki iz Slovenije. Zaradi bližine meje jih vojska tudi ni mogla direktno napasti.

Istočasno se je začel beg nacionalsocialistov preko Dravograda v Jugoslavijo (pobegnilo jih je 2.000).

Na strani vlade je padlo 39 ljudi, na strani upornikov 56 ter 2 neudeležena civilista.

Ljudstvo se je zadržalo v veliki meri odklonilno in je pričakovalo izid puča. L. M.

PLIBERK: JAZZ-METROPOLA KOROŠKE?

Glasbeni festival v Pliberku

Marsikom, ki se je preteklo soboto slučajno peljal skozi poletni Pliberk, bi ob pogledu na tamkajšnje sejmišče lahko prišlo na misel, da so Pliberčani preložili tradicionalni sejm na travniku že v mesec julij. Toda ko si je (morda) natančneje ogledal prizorišče, ni zapazil niti „Ringelspülöv“ niti „krom“, in kar je najhuje, niti ni zaslišal „domače“ muzike tistih nešteti „original-fidelih Unter- in Oberlanderjev“, ki ga sicer vsako jesen vabijo, da prisede, popiva in prepeva, v najboljšem primeru kar skozi tri noči. Ne, zvoki, ki jih je v soboto slišal na tradicionalnem sejmišču v Pliberku, so ga spominjali na tiste (redke) oddaje v radiu, ki ga primorajo, da ga spet enkrat izključi.

Čeprav je slučajni obiskovalec

spet zapustil sejmski travnik, je ostalo še okoli 1.500 poslušalcev, ki so se pripeljali v Pliberk prav zaradi tega nenavadnega glasbenega spektakla.

Bil je to že drugi glasbeni festival, ki ga je organizirala pliberška mladina, zbrana v „kulturni iniciativi Pliberk“ (KIP). Njen namen je, da pospešuje kulturne dejavnosti, ki jih mentaliteta „Heimatlied“-pevcev ne dopušča. To so koncerti moderne glasbe, kabareji in druge malooodsrke dejavnosti. Višek tega delovanja pa je vsekakor vsakoletni glasbeni festival.

Letošnjega je v popoldanski vročini otvorila celovška skupina WAVES, ki pa ji ni uspelo docela navdušiti publike.

Tem bolj je dunajska funk-jazz-skupina OSTINATO poskrbela za

pravo festivalno ozračje. Prezentirala je nadvse ritmično in duhovito glasbo, za katero je značilna sinteza strogih aranžmajev in izčrpnih prostih improvizacij.

Višek festivala pa je bil seveda nastop brazilijanskega kitarista in pianista EGERTA GISMONTIJA, ki ga je na najrazličnejših in nenavadnih perkusivnih instrumentih čudovito spremljal NANA VASCONCELOS. Za dobro uro so poslušalci bili deležni enkratnega glasbenega užitka, ki so ga honorirali s frentičnim aplavzom. Komentarji publike so bili prav tako kratki pot preprosti: „Bilo je lepo doživetje“!

Ob koncu festivala pa so prišli na svoj račun še prijatelji pop- in Reggae-glasbe. Skupina „COPTIC ROOTS“ iz Londona je še v pozno noč zabavljala poslušalce z dobro kodicijo.

Vsekakor so bili nastopajoči, organizatorji in poslušalci v enaki meri zadovoljni. Poleg tega pa se bo zvedelo, da v Pliberku nista samo „Grenzlandheim“ in sejm na travniku.

emil

Razstava

V izobraževalnem domu „Sodalitas“ v Tinjah so v svoj kulturni program sprejeli tudi likovno dejavnost, ki se odraža v obliki prireditve razstav. V galeriji Tinje je do slej razstavljal že vrsta umetnikov, med njimi tudi naši domači, slovenski slikarji.

V torek 17. julija so v Tinjah spet imeli odprtje razstave. Tokrat v tinjski galeriji svoja dela predstavlja slikar Vinko Hlebš, ki nam Korošcem ni neznan, saj smo njegova dela videli tudi v Celovcu. Vinko Hlebš je rojen v Trziču, po poklicu je zdravstveni delavec in zaposlen v zdravstvenem domu v Kranju. S slikarstvom se bavi kot amater. Svet, ki ga upodablja je svet rastlin, vendar v fantastičnih in živopisnih barvah. Zato so njegove slike dekorativne in gledalcu posredujejo občutek radosti in topline.

Vinko Hlebš je za svoje umetniško delo prejel vrsto priznanj, med drugim Kurnikovo plaketo za leto 1978 ter 1. nagrado na razstavi trziških samorastnikov ob dnevu republike 1981. Razstava je odprta do 23. avgusta 1984, priporočamo, da si jo ogledate.

ZELEZNA KAPLA

Foklorno srečanje

v nedeljo 29. julija 1984 v Železni Kapli

11.00 igra pihalni orkester

13.00 zbiranje folklornih skupin pri glavni šoli

14.00 povorka in nastop pred hotelom Obir

Nato ples z ansambлом „Fantje iz Podjune“

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli

Kulturne novice

Čeprav smo sredi poletja, uredniki založb že pripravljajo oz. urejujejo nove izdaje knjig za bližnjo in daljnjo prihodnost. Tako pri založbi Mladinska knjiga za edicijo Hram pripravljajo izbor najrazličnejše slovenske proze. Načrt, ki ga bodo uresničili v teku petih let, obsega 50 naslovov, ki bodo izšli v zelo visokih nakladah; za prvi letnik napovedujejo, da bo izšel v 10.000 izvodih.

Med pisatelji, katerih knjige bodo izšle v navedeni ediciji, bomo našli imena Kersnik, Kozak, Prežih, Jančar, Zaupan, Mihelič in druge. Med njimi posebej naglašamo našega koroškega pisatelja Florjana Lipuša, ki bo v izboru zastopan s svojo zadnjo knjigo Odstranitev moje vasi, kar je za avtorja, pa tudi za koroško slovensko književnost velikega pomena, saj je Lipuševo delo bilo uvrščeno med najboljše slovenske romane.

V okvir kulturnih novic sodi tudi podatek, da je knjižni klub Svet knjige, ki ima več tisoč članov, med najbolj zaželeno knjigo v preteklem četrtletju uvrstil tudi Sketovo povest

Miklova Zala. Kot znano, je knjiga izšla pri naši koroški založbi Drava, ki jo je potom Sveta knjige spravila med široko družino bralcev po vsem slovenskem kulturnem prostoru. Razveseljivo je, da so bralci tako množično segli po njej, da je prišla v izbor najbolj iskanih knjig, po drugi strani pa je to najboljši dokaz, kako živo je zanimanje za Miklovo Zalo — koroško junakinja iz turških časov.

Narodni muzej v Ljubljani je pred kratkim z velikim uspehom v Münchnu gostoval z razstavo „Kelti in Iliri na ozemlju Jugoslavije“. Razstava je med prebivalstvom Münchena in Bavarske našla dober odziv, saj je le-to obiskalo 60.000 ljudi.

Pravkar pa so v münchenskem muzeju odprli numizmatično razstavo „Keltski novci iz Slovenije“. Poleg uradnih predstavnikov glavnega mesta Bavarske in zveznega ministrstva je otvoritvi prisostvovalo 400 ljudi, ki so si z velikim zanimanjem ogledali razstavo. Pričakujejo, da bo pričujočo razstavo, ki bo odprta do oktobra letošnjega leta, prav tako ogledalo na desetisoče ljudi.

Alpski kvintet pride v Dobro vas

Slovensko prosvetno društvo v Dobri vasi spet vabi na prireditev v dvorišču tamošnjega samostana. Tako SPD „Srce“ tudi letos nadaljuje s tradicijo, da v poletnem času oz. turistični sezoni prireja privlačne koncerte ali folklorne večere. S tem društvom pritegne številne dopustnike, pa tudi domačine, ki z velikim navdušenjem prisluhnejo pesmi in občudujejo virtuozne pesalce.

Po uspelem gostovanju Folklornega ansambla „Tine Rožanc“ iz Slovenije, bo na posredovanje Slovenske prosvetne zveze pri Slovenskem prosvetnem društvu „Srce“ v Dobri vasi gostoval znani in priljubljeni ansambel ALPSKI KVINTET. Imenovani ansambel ne uživa le velike priljubljenosti doma v Sloveniji, ampak ima številne privrženca tudi v inozemstvu, zlasti v nemškem kulturnem prostoru — tudi v Avstriji, kjer je že večkrat nastopal tudi na televiziji. Ansambel ALPSKI KVINTET, ki deluje od leta 1966 dalje, je s pevcema Ivanko in Edvinom priljubljen ambasador slovenske glasbe. To je o ansamblu, ki ob svojih nastopih vedno znova očara publiko, zapisal časnik Musikantenexpress.

Tako bo tudi prihodnji četrtek 2. avgusta 1984 ob 20. uri na dvorišču samostana v Dobri vasi, kamor Slovensko prosvetno društvo „Srce“ vabi na koncert ansambla ALPSKI KVINTET.

Vstopnice so v predprodaji v Posojilnici v Dobri vasi. V primeru slabega vremena bo koncert v avli glavne šole v Dobri vasi.

Kultura v znamenju letnih iger

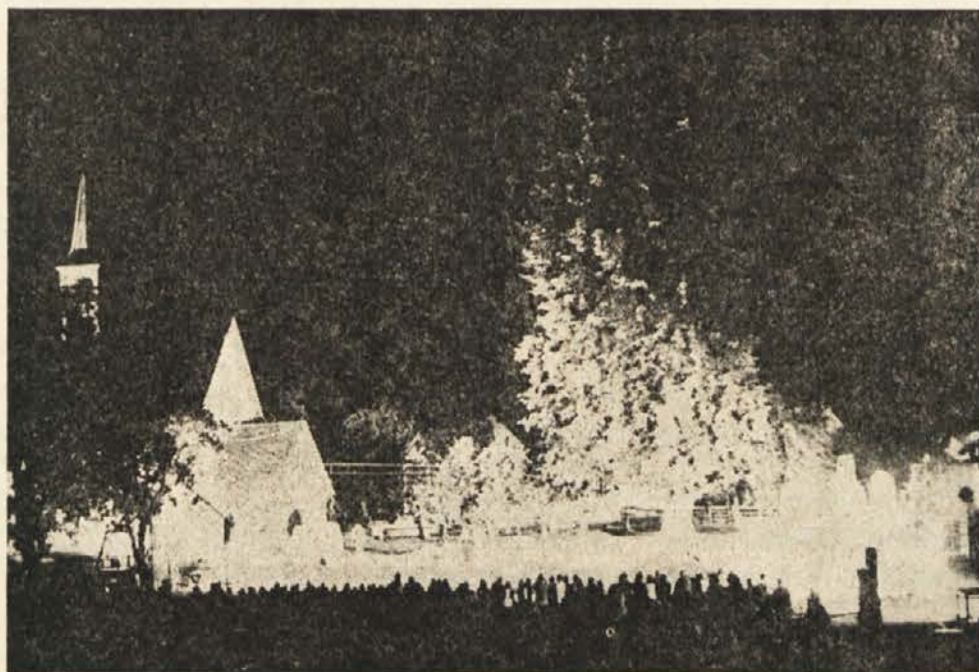
Časi, ko je v poletnem času zavladal kulturni molk, ko skoraj ni bilo kulturnih prireditev, so zdavnaj minuli. Danes je kulturna ponudba prav v poletnem času zelo velika. Odvija se v obliki letnih iger, festivalov ali folklornih večerov. Sprva so s takimi prireditvami pričele profesionalne ustanove, ki so deležne državne oz. deželne podpore, torej javnih sredstev. V tem oziru doživljamo pravo hipertrofijo razmetavanja denarja. To predvsem velja za letne igre v Salzburgu, v Bregenzu, na Dunaju in še kje. Zagovorniki teh ogromnih izdatkov, zatrjujejo, da je to pač potrebno za ugled Avstrije v svetu, da tako privabijo svetovno znane pevce ali igralce, s tem pa tudi na tisoče obiskovalcev teh iger iz inozemstva. Po drugi strani pa so te igre za navadnega državljana nedostopne, saj vstopnice za te predstave zdaleka presegajo njegove finančne zmožnosti. Zato je neločljiva širokega prebivalstva napram letnim kulturnim spektaklom povsem upravičeno, ker nenazadnje tudi pri tem gre za denar davkoplačevalcev.

V nasprotju s temi institucionaliziranimi letnimi igrami in festivali, letne igre raznih amaterskih skupin oz. društev doživljajo ve-

lik razmah in tudi odzivnost. Čeprav take prireditve niso deležne take podpore, so po kvaliteti zelo blizu profesionalnim predstavam. To seveda nikakor ne velja za njihove denarne izdatke, ker so dotacije organizatorjem takih prireditev iz javnih sredstev minimalne. Zato je ob takih prireditvah vedno spet upravičeno vprašanje, zakaj tako mačehovsko ravnanje s strani oblasti? Taki festivali ne privabijo le številne obiskovalce, ampak so pomemben animator za aktivno kulturno udejstvovanje kulturnikov-amaterjev. Nenazadnje pa njihovi nastopi veljajo tudi gostom, ki v naših krajih preživljajo svoje letne dopuste. V tem oziru so tudi naša društva oz. naša centralna organizacija Slovenska prosvetna zveza opravila pionirsko delo. Če pomislimo samo na uprizoritev igre Miklova Zala v Svatnah v prvih povojnih letih in kasnejših predstav te igre na zgodovinskih tleh. Pokličimo v spomin zadnjo uprizoritev Miklova Zala v Svatnah, kamor je SPZ uspelo privabiti na eno predstavo preko sedem tisoč ljudi. Ali potem na predstavo Prežihovih Samorastnikov v Spodnjih Vinarah v Podjuni. To so bile enkratne predstave na prostem, ki drugim takim spek-

taklom niso nič zaostajale, na področju južne Koroške pa do danes niso našle posnemalcev, če izvzamemo predstavo Drabosnjakovega Pasijona na Kostanjah. Vzlic uspehov teh predstav na prostem, ki imajo svoj poseben čar, bi bilo treba ponovno presoditi ali ine bi kazalo take predstave sprejemati v redni kulturni program, seveda vsklajen s krajevnimi faktorji. Z dosledno izpeljavo enega od imenovanih gledaliških del v tri ali večletnih ciklih bi tudi podpora iz javnih sredstev postala redna.

Ena izmed oblik kulturnega servisa za našega človeka pa bi bila tudi organizacija obiska takih predstav. Konkretno bi za nas bil

Svatne, prizorišče uprizoritve Miklova Zala na zgodovinskih tleh

zanimiv ogled ene izmed številnih predstav v ljubljanskih Križankah, kjer nastopajo slovenski, jugoslovanski in drugi vrhunski ansambli in solisti iz raznih držav Evrope in preko nje.

Možnosti je torej mnogo, treba je le pobude — in seveda poguma

za uresničitev enega ali drugega projekta. Ljubitelji predstav na prostem bi gotovo bili zelo hvaležni, če bi kmalu spet lahko doživeli kaj podobnega kot v Svatnah, v Spodnjih Vinarah ali na Kostanjah.

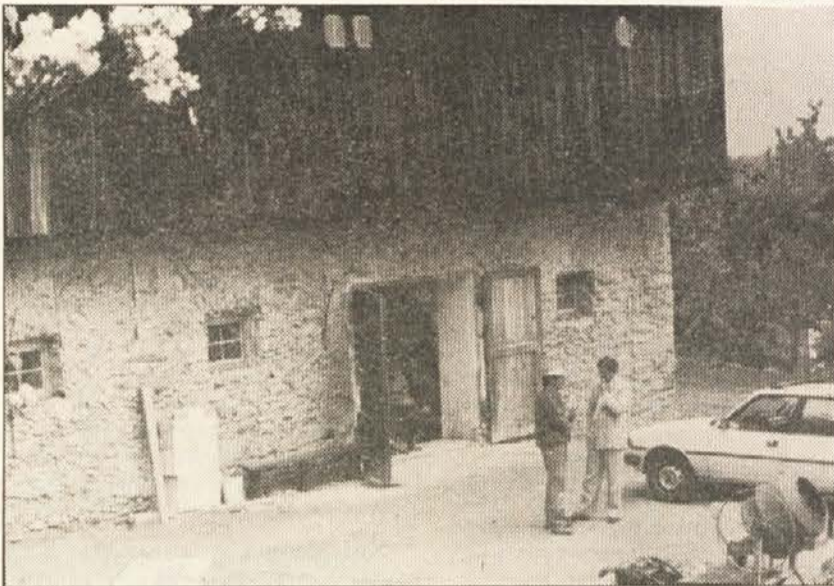
J. Z.

Delovna akcija

Tudi letos spet je mednarodna ustanova SCI (Service Civil International) poslala na Koroško 9 mladih ljudi s celega sveta, ki bi radi spoznali našo deželo in probleme manjšine. SCI je mednarodna organizacija, ki prireja po celem svetu tako imenovane „workcamps“. V teh delovnih taborih se snidejo mladinci z vseh kontinentov, da štirinajst dni preživijo pri skupnem delu in v prijetni družabnosti v tuji deželi. To so večinoma mladinci, ki se zanimajo za socialne probleme v drugih državah in želijo spoznati to ali ono geografsko področje (to se pravi študenti sociologije, geografije, državnih ved, ipd.).

V delovni tabor v Kostanje na primer so prišli taki mladinci, ki jih zanimajo vsakdanja stvarnost dvojezičnega ozemlja in drugi problemi, ki tarajo narodne manjšine (po vsem svetu na splošno, konkretno pa tu na Koroškem). Pravzaprav je ja tudi prvotni cilj organizacije SCI, ki so jo ustanovili 1920. leta v Švici, bil približevanje narodov, oziroma delo na dvojezičnem območju (prvi delovni tabor je bil v Verdunu, kjer so se približevali mladinci iz Nemčije in Francije). Lani so SCI-jevci skupno z mladinci iz Slovenije in s Koroške pomagali pri dograditvi Peršmanovega doma nad Zelezo Kaplo, letos pa so pomagali pri popraviljanju društvenih prostorov SPD „Drabosnjak“ na Kostanjah. Skupno jih je bilo devet (dve študentki z Nizozemske, eno dekle iz Belgije, eno dekle s Poljske ter eno iz ZDA, fant iz Španije, študent z Madžarske ter fant in dekle iz Avstrije). Pri Drabosnjakovem domu so s tem odstranili stari omet, zrnali teren okoli doma in betonirali kar je bilo treba. Janez Lesjak, predsednik domačega društva, ki je najprej bil skeptičen, je menil, da so ga mladi delavci pošteno presenetili z dobrim delom in da so dosegli zastavljeni cilj. Hvaležen je tudi tistim domačim pomagacem, ki so v svojem prostem času prišli delat na Drabosnjakov dom (domače slovensko prosvetno društvo samo in društveni prostori na Kostanjah se imenujejo po znanem bukovniku, ki pa je doma iz Drabosenj) in so s tem podprli vsak po svojih močeh delovno akcijo. Nadalje pa je še rekel, da ne bo pozabil tistim, ki niso prišli ne pogledat ne pomagat, čeprav so imeli možnost in čas.

Tudi mladi delavci so opazili, da je izmed prebivalstva in društvnikov le malokdo pokazal zanimanje za delovni tabor. Spoznali so pa tudi

Predsednik SPD „Drabosnjak“ Janez Lesjak v pogovoru s predstavnikom ZSO M. Sturmom

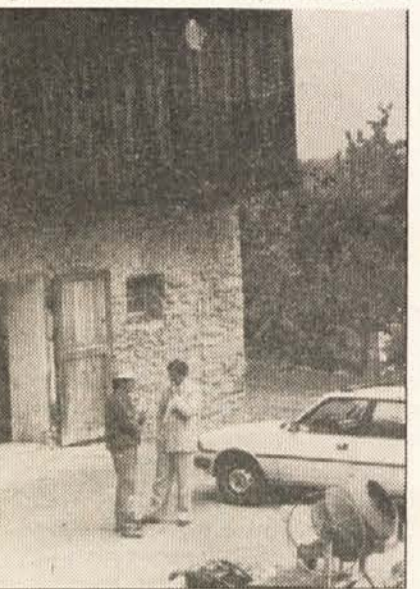
močni asimilacijski pritisk, ki je na obrobem področju dvojezičnega ozemlja še mnogo hujši nego neke sredi njega.

ZANIMALI SO SE ZA AKCIJE PROTI REFERENDUMU

Najbolj so SCI-jevce zanimala dogajanja okoli referenduma proti skupnemu šolstvu, vendar so želeli zvedeti tudi podrobnosti o strukturi osrednjih organizacij in druge stvari iz javnega in privatnega življenja koroških Slovencev. Zato je mladince obiskal dr. Marjan Sturm in jim je odgovarjal na vsa vprašanja v dvournem in-

formativnem pogovoru. O zgodovini koroških Slovencev jim je predaval nekaj dni poprej sodelavec znanstvenega inštituta, Teodor Domej.

Da pa ni ostalo samo pri teoriji, zato je skrbelo domače društvo, ki je organiziralo prevoz mladih delavcev na kulturni večer SPD „Bilke“ v Bilčovsu, prav tako pa so prisostvovali koncertu mešanega komornega zboru „Anton Foerster“ iz Ljubljane, ki je na povabilo SPD „Drabosnjak“ nastopil v Vrbi. Med seboj so govorili mladinci povečini angleško, s časom pa so sami tvorili najrazličnejše se-

stavljenke iz več jezikov, ki so jih uporabljali pri vsakdanjem delu. Spali so na podstrešju Drabosnjakovega doma, hrano so dobili od kmetov, za pijačo in kuharske na- in priprave je skrbelo domače društvo v osebi Janeza Lesjaka, ki se je seveda tudi skoraj ves čas mudil na gradbišču. Po končanem delu so mladinci iz sedmih držav praznovali konec štirinajst-dnevnega bivanja na dvojezičnem Koroškem z grilinjem in družabnim večerom skupno z društvniki SPD „Drabosnjak“ na Kostanjah.

Kulturni večer „Bilke“ v Bilčovsu

Pred štirinajstimi dnevi je Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ pri Miklavžu priredilo kulturni večer. S pesmijo „Pozdrav“ je mešani pevski zbor pod vodstvom ljudskoškolskega ravnatelja Urha Kasil otvoril kulturni spored. Mešani zbor je oblikoval precejšen del pevskega programa, vendar pa sta poleg njega nastopila tudi še otroški zbor ter moški zbor, ki ga vodi mag. Mirko Laušegger. Otroški zbor je zapel tri pesmi, vodi ga pa Micka Mischkulnig, mlada kantavtorica iz Branče vasi, ki je tudi sama zapela ob spremljavi kitare dve pesmi. V svojih pesmih se predvsem ukvarja z manjšinsko tematiko, tako da nekaterim poslušalcem ni bilo všeč, kar so slišali iz ust kantavtorice.

Spored sta povezovala Kristijana

Zahvala

Organizatorji 5. spominskega pohoda na Komelj „Po poteh Domnove čete“ se prav iskreno zahvaljujemo vsem tistim, ki so pripomogli, da je pohod ob 40. obletnici smrti Domnove čete vsestransko uspel. Posebna hvala velja vsem sodelujočim v kulturnem programu, tako godbi na pihala iz Šmihela, harmonikašem iz Raven, oktetu Lokvanj iz Vojnika, moškemu pevskemu zboru Edinost iz Pliberka, izvajalcem recitala, katerega je za to obletnico napisal Valentin Polanšek, recitatorjem iz Vojnika, recitatorju Tomažu Hudl, ki je podal recital Komeljskim žrtvam, katerega je napisala Anita Hudl in Jankotu Messnerju za svoj prispevek.

Prav posebna hvala pa velja seveda vsem domačijam v Šmarjeti, katere so nas res prisrčno in gostoljubno sprejele kot svoje domače. Bilo je enkratno. Hvala tudi vsem govornikom in nenazadnje hvala tudi vsem številnim pohodnikom ter onim, ki so prišli k spomeniku od tu in onstran meje, da prisostvujejo spominski svečanosti. Hvala tudi vsem tistim, ki so nas finančno podprli, da smo pohod lahko izpeljali in krili nastale stroške. Iskrena hvala tudi vsem, ki so skrbeli za to, da smo se okrepčali.

Mogočni pohod nam je dal novih moči, da bomo tudi drugo leto pravtako zavestno in množično stopali po poteh Domnove čete kot letos, in da bo četa Domnova iz leta v leto številnejša, ter spominjala in opominjala na težki, a veliki čas v naši zgodovini – na narodnoosvobodilno vojno.

Za pripravljivalni odbor 5. spominskega pohoda

Lipej Kolenik

Udeležimo se pohoda v spomin na velikega idealista Jozeja Miklavčiča

Kakor lansko leto, tako bomo tudi letos slovenski planinci na Koroškem organizirali izlet na Jepo, v spomin na velikega planinca in rodoljuba Jozeja Miklavčiča, ki je točno pred štirimi leti umrl v 82. letu starosti. 12. avgusta 1980 je javnost pretresla žalostna vest, da je po daljši bolezni umrl eden največjih in prizadevnih idealistov med koroškimi Slovenci, starosta slovenskih planincev, gospodar prve slovenske zamejske planinske postojanke in podpredsednik Slovenskega planinskega društva Celovec, Jozej Miklavčič.

Slovenska planinska kočna na Bleščeči mu je bila drugi dom, skrbel je zanjo kot za svoj lastni dom; še nekaj dni pred smrtjo, ko so ga obiskali naši planinci, se je zanimal in vprašal „kaj pa je na Bleščeči nova?“ Planina Bleščeča s planinsko kočjo in gora Jepa sta mu bila najljubša kraja, ki ju je nešteto obiskal. Vedno je bil v družbi zvestih prijateljev planincev in počutil se je med njimi kot mladostnik, kar je tudi dokazal s tem, da se je še v pozni starosti udeleževal vseh planinskih izletov društva. In ker sta mu bili še posebno pri srcu Bleščeča in Jepa, so naši planinci sklenili, da v spomin na tega velikega rodoljuba in planinca organizirajo vsako leto ob njegovi obletnici smrti, izlet na Jepo in Bleščečo. Zbirališče za letošnji 2. spominski pohod bo v nedeljo 12. avgusta ob 7. uri zjutraj pri gostilni Türkenkopf pd. pri Kopanku na Kopanju. Pot bo vodila skozi graben oziroma dolino Borovščico na istoimensko planino, s planinsko kočjo „Berta-hütte“ in naprej na vrh Jepe (2143 m). Povratek po isti poti nazaj na Borovščico in po drugi poti, vzhodno pod Komnico, na Bleščečo, kjer bo pri koči ob 14. uri gorska maša. Pred mašo se bo predsednik Slovenskega planinskega društva Celovec Franci Krapičnik v obliki govora spomnil tega velikega planinca in moža plemenitih dejanj, Jozeja Miklavčiča.

Tisti, ki niso izraziti planinci in se jim težko godi pri hoji, imajo možnost, da se kar s Kopanja podajo na Bleščečo. Za bolj „lene“ planince, pa je možnost, da že kar na Borovščici zavijejo proti Bleščeči. Na tem pohodu ni nobenih kontrol, ker ne gre za kakšno tekmovanje, temveč res samo za to, da se oddolžimo spominu velikega rodoljuba in planinca.

Dragi planinci in prijatelji pokojnega Jozeja Miklavčiča, pokažite s svojo navzočnostjo na izletu oziroma na srečanju na Bleščeči, kako spoštujete spomin tega velikega idealista, za katerega še posebno veljajo Gregorčičeve besede: Umrl je mož, kje tak je še med nami, kot on, ki spi zdaj v groba jami? Ne, ni umrl! Oči le svoje je zaprl. Umrl on ni! — v nesmrtnih delih mož živi.

Kruschitz in Rupert Gasser v obeh deželnih jezikih. Domačemu občinstvu in lepemu številu poletnih gostov sta predstavila tudi štiri slovenske koroške pesnike (Valentina Polanška, Milko Hartmannovo, Andreja Kokota in Gustava Januša). Pove-

dala sta v kratkih besedah življenjepisa vsakega pesnika in recitala po dve pesmi.

Po kulturnem sporedu je sledila še zabavna družabnost in ples, za primerno glasbo je skrbel ansambel „Modrina“ iz Kranja.

PIREDITVE

Glasbena šola na Koroškem razpisuje mesto

GLASBENEGA PEDAGOGA

za instrumente: klavir, kitara, harmonika, pihala in godala ter nauk o glasbi

Obseg zaposlitve: polna ali delna učna obveznost

Pismene prošnje naj se naslovijo na: Kuratorij za Glasbeno šolo na Koroškem, Gasometergasse 10 ali Viktringer Ring 26, Celovec

Priložijo naj se spričevala ali druge podlage o kvalifikaciji

MAŠA PRI VEŠKEM STANU

na Peči
bo v nedeljo 29. junija ob 10. uri dopoldne (Sentanino žegnanje).

SENTJAKOV V ROŽU

POLETNA NOČ

v soboto 28. 7. 1984 ob 20.30 uri v kulturnem domu v Sentjakobu v Rožu

Igra: Planinski sekstet

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Sentjakobu v Rožu

REBERCA

TEDEN MLADIH UMETNIKOV

je od ponedeljka 30. 7. do 4. 8. 1984 v Mladinskem centru na Reberci.

Prireditelja: Krščanska kulturna zveza in Mladinski center na Reberci

DOM V TINJAH

● V nedeljo 29. 7. 1984 ob 20. uri KONCERT S KITARO latinsko-ameriške in klasične skladbe
Nastopa: Joaquin Riano Beltran

● Od nedelje 19. 8. ob 18. uri do nedelje 26. 8. ob 13. uri SLOVENSKE POČITNICE. Slovensčina kot seminar in pogovorni jezik za začetnike in napredujoče.

Vodi: ravn. prof. dr. Reginald Vospennik s profesorji, učitelji in študenti

SENTJAKOV V ROŽU

RECITAL DE GUITARE

v sredo 1. avgusta 1984 ob 20.30 uri v cerkvi v Sentpetru. Na sporedu so latinskoameriške in klasične skladbe. Prireditelj: Slovensko prosv. društvo „Rož“ v Sentjakobu v Rožu.

SELE

POČITNIŠKA TEDNA ZA OTROKE

od nedelje 5. do 12. avgusta in od nedelje 12. do 18. avgusta na Kališah v Selah.

Prijava sprejema Katoliška otroška mladina, Viktringer Ring 26 v Celovcu. Cena: 350 šilingov.

Prireditelj: Kat. otroška mladina

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

POHOD NA JEPO v spomin na velikega planinca in rodoljuba Jozeja Miklavčiča

v nedeljo 12. avgusta 1984
Zbirališče in odhod: ob 7. uri zjutraj izpred gostilne „Türkenkopf“ pd. pri Kopanku na Kopanju.
Ob 14. uri bo pri slovenski planinski koči na Bleščeči gorska maša.
Prisrčno vabljeni!

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

OTVORITEV PRENOVLJENE PREŠERNOVE KOČE NA STOLU

v soboto 4. avgusta 1984.

GALERIJA TINJE

RAZSTAVA DEL VINKA HLEBSA „Slike“ (razstava bo odprta do 23. avgusta 1984).

VESELE

KOROŠKI VEČER

v petek 27. julija 1984 ob 20.30 uri v gostilni Wutte na Veselah.

Nastopajo: moški pevski zbor SPD „Vinko Poljanec“, ansambel „Korenika“ iz Šmihela in Pop-skupina „Zmeda“ iz Sentprimoža. Obe instrumentalni skupini bosta igrali za ples.

Prireditelj: Slovensko prosv. društvo „Danica“ v Sentprimožu v Podjuni.

Krščanska kulturna zveza in Mladinski center na Rebrci prirejata

TEDEN MLADIH UMETNIKOV

ki bo od ponedeljka 30. julija 1984, 9. ure do sobote 4. avgusta 1984, 13. ure v mladinskem centru na Rebrci. Z otroki bodo delali: Valentin Oman, Barbara Möseneder, Tanja Zgonc, Mirko Snienc, Pepca Weiss, Anica Fugger, Marija Pušnik.

Cena: 680 šil. — polni penzion (material se zaračuna posebej)

Prinesite s seboj: osebne potrebščine, delovno obleko, škarje, lepilo, vodne barvice in veliko dobre volje!

Prijavite se lahko pri Krščanski kulturni zvezi, Viktringer Ring 26, v Celovcu (tel. 51 25 28-23 ali 24) ali pri Mladinskem centru na Rebrci, 9133 Miklavčevo (tel. 0 42 37 - 21 42).

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabi na

9. POHOD NA OBIR v nedeljo 5. avgusta 1984

Skupno zbirališče na vrhu Obirja ob 11. uri. Nazaj grede pikniki pri Marofu.

Prisrčno vabljeni!

BOROVLEJE

Nastop folklorne skupine

„KOLO“ Z BEOGRADA

v nedeljo 5. 8. 1984 ob 14.30 uri v mestni hiši v Borovljah.

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza Soprireditelji: sosednja društva iz Borovelj, Slovenjega Plajberka, Sel in Šmarjete v Rožu

Menjava denarja

Stanje v četrtek 26. julija 1984

Za 100 dinarjev dobite	12.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	14.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.10 šil.
Za 100 lir plačate	1.19 šil.
Za 100 mark dobite	692.00 šil.
Za 100 mark plačate	708.30 šil.

Plot prijateljstva na Rožci

Na znani planini Rožci nad Podrožco v Karavankah je bilo pred kratkim zelo živahno. Zbralo se je blizu sto kmetov iz zgornjesavske doline ter iz Šentjakoba in okolice, da zgradijo na meji med Petelinom in Babo plot, da ne bi živina, ki se pase na tem območju, uhajala preko meje. Večkrat se je zgodilo, da

sosledstvo, tako da bi ta novi plot res lahko imenovali „plot prijateljstva“.

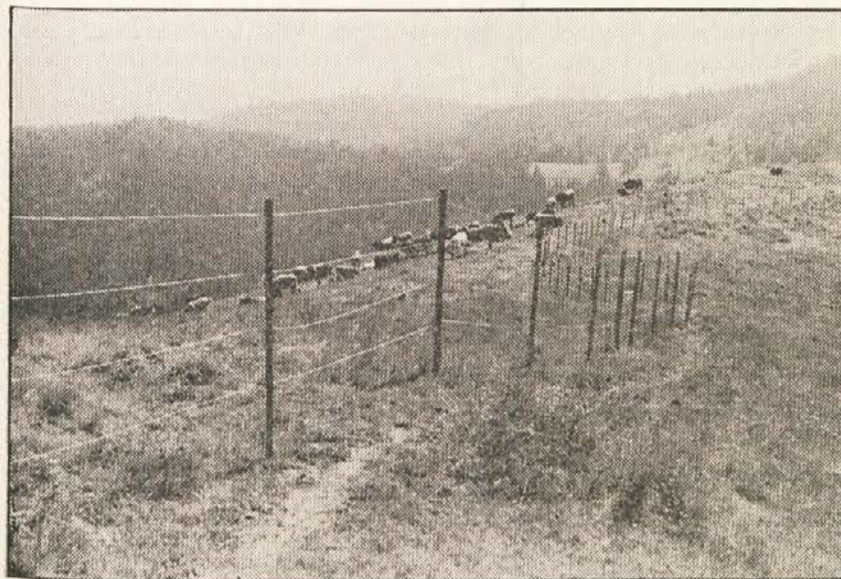
Kmetje iz obeh dolin so zbrali denar in kupili v jeseniški železarni material za plot — kotno železo in žico; jugoslovanski helikopter pa je vse to spravil na mejo (okoli deset ton). V pičlih dveh dneh, in to ob

glav živine, na jugoslovanski pa 220. Toliko živine na Rožci že desetletja ne pomnimo. Obe strani imata tehten povod za naraščanje števila živine — pri nas je ugodnost v tem, da je skoro do planine zgrajena cesta in s tem ugoden transport živine na planino, česar prej ni bilo. Pri Jugoslovanih pa je tako, da jim z gradnjo cestnega predora skozi Karavanke grozi odvzem pašne v nižini, zato so kmetje primorani, da se poslužijo pašne v višinah na Karavankah.

Zadnja leta je bila planina na Rožci že skoro izumrla, samo še okrog 30 repov se je paslo na njej. Z novo cesto pa se je to bistveno spremenilo, kajti ta ogromni planinski kompleks med Petelinom in Kropivnjakom premore pašne za 170 komadov živine. Na naši strani ima Pašniška skupnost lepo pastirsko postojanko, imenovano Koča na Rožci, ki pa jo ima v najemu Smučarsko združenje Vrba (Skizunft Velden). V koči je ena lokacija za pastirja, ki ga pa trenutno pašniška skupnost ne premore. Ko bo na planini 170 komadov živine, pa se bo spet izplačalo imeti pastirja, kot je to bilo nekdanj.

Skupna delovna akcija kmetov iz Slovenije in Avstrije je lep akt medsebojnega sodelovanja, ki naj bo še mnogim drugim za zgled, da je kaj takšnega le možno, pa čeprav gre tu za državi z različnimi družbenima sistemoma. Čeprav je ta lepa akcija bila že pred štirinajstimi dnevi, so jo naši koroški listi „prešvicali“, zato pa so bolj budni takrat, ko jugoslovanski vojaki nekoga, ki je prekršil predpise na meji, odpeljejo do svoje karavle, kjer se prepričajo o identiteti dotičnega.

Tudi strah, da planince na markirani planinski poti ob meji aretirajo in odpeljejo na pelustracijo, bo v najkrajšem času odveč. Pred kratkim so namreč avstrijski in jugoslovanski predstavniki podpisali pogodbo o obsejnim turističnem prometu, kjer bodo planinci in turisti imeli možnost prostega gibanja po planinskih poteh ob avstrijsko-jugoslovanski meji, poleg tega pa so vzpostavili nov mejni prehod; po vsej verjetnosti gre tu za območje Golice, kjer bo možno obiskati novo zgrajeno kočo na Golici.

je naša živina zašla na jugoslovansko stran oziroma obratno jugoslovanska na avstrijsko. S temi ilegalnimi mejnimi prehodi živine so bile povezane vedno nevarnosti, katerih so se zdaj izognili s plotom.

Po navadi je tako, da predstavljajo plotovi in mejniki povode za razne prepire in nevarnosti. Novi plot ob meji pa je nastal iz čisto drugih nagibov, katerim sta botrovala razum in dobro medsebojno

zelo slabem vremenu, je bil plot gotov (2600 m dolg). Novi plot se vleče od zahodnega pobočja Petelina tja do skoraj 1900 m visoke Babe. Na najnižjem območju tega plotu na sedlu Rožce (okrog 1660 metrov), kjer so trije bajerčki, so plot premaknili 30 metrov na avstrijsko ozemlje, da ima jugoslovanska živina priti do vode (trenutno so vsi trije bajerji brez vode).

Na naši strani je trenutno 100

Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ v Logi vasi vabi na

slavnostno prireditev ob 80-letnici obstoja

ki bo v soboto 11. avgusta 1984 ob 20. uri v gostilni Jägerwirt v Logi vasi.

Spored oblikujejo:

moški pevski zbor SPD „Bilka“ iz Bilčovsa
mešani pevski zbor SPD „Edinost“ iz Škofič
mešani pevski zbor „Mojcej“ iz Šentilja
moški pevski zbor SPD „Svoboda“ iz Loge vasi

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

23

V pretekli oddaji smo si ogledali dva komentarja iz enega naših slovenskih tednikov, pa nadaljujmo danes s tretjim:

Poslušajmo: „Politično mnenje naših pripadnikov je 'postalo čedalje' bolj stvarno, realno...“

Mimo, tega, da pričujoča tujka "realno" čisto brez potrebe visi na repu stavka, saj je to že pred njo povedano z besedo "stvarno" — latinsko res-rei — smo se učili — pomeni stvar-stvari, torej mimo takih kozličev si oglejmo raje kapitalnega kozla, ki ga je pisec po pomoti tudi ustrelil: mnenje 'je postalo čedalje' bolj stvarno. To ne gre. Pravilno bi bilo: postajalo je čedalje bolj stvarno — ali pa: postalo je stvarno. Zakaj? Vrag tiči v besedni zvezi "čedalje bolj". Ta je dinamična, razteza se čez daljšo dobo, se pravi naprej in naprej, kdo ve, kako dolgo je trajal čas dozorevanja, da so se ljudje spametovali... To terja nedovršeno obliko: postajalo je čedalje bolj stvarno, medtem ko dovršena oblika "postalo" pove samo neko sklenjeno stanje, neko končano dejanje, katerega uspeh nam je vsem viden — namreč "stvarno mnenje" njegovih pripadnikov. O, da bi le bilo stvarno in pametno — najprej v piščevih glavah. In skrbno izraženo v njegovem in mojem materinem jeziku!

Pa še dva manjša kozla naj citiram: „Če ocenjujemo zgodovino, 'potlej' je treba pibiti, da je bilo takšno zadržanje 'jako' škodljivo.“

Prislov "potlej" je nepotreben, zato stilno breme, prislov "jako" pa je hrvaškega izvira, zato prav tako nepotrebna izposojenka; skusimo torej stavek očediti: Če ocenjujemo zgodovino, je treba pibiti, da je bilo takšno vedenje, takšno ravnanje zelo škodljivo, kajti tudi "zadržanje" je izposojenka — iz nemščine, saj se iz besede kar čuje nemški "Verhalten". Gotovo tudi beseda "obnašanje" ni najlepša, saj tudi prihaja iz nemškega "Betragen", ali lažje si je še zmeraj predstavljati, da se kdo smešno nosi, torej smešno obnaša, kakor pa smešno zadržuje. „Zadrževati se“ pomeni vendar nekaj čisto drugega — namreč "sich aufhalten", čas zamujati. Zadržali smo ga pri kosilu, pravimo. Pa še tu je treba tankega sluha. Kaj mislite, kateri primer je boljši, povem vam dva: Zadržali smo ga pri kosilu. Zadržal sem se pri sedlu. Pomislimo na to, kar sem dejal v eni izmed prvih oddaj, da je slovenščina nazoren jezik, plastičen, s slikovitimi glagoli, ki takoj izzovejo smeh in posmeh, če jih rabimo narobe: nekoga "zadržati", za roko prijeti in držati, da ostane pri kosilu — to bi še šlo, najsi je nekoliko prijaznega nasilja v akciji, toda sam sebe pri sedlu zadržati — no? Kaj pravite? Za kateri ud se je mož držal, morda se je za lase ali za zadnjo plat, da ni mogel in ni mogel proč od soseda? Morda bi res bolje kazalo reči pomuditi se, ustaviti se ali zakasniti se? No, tudi za hrvaško-slovenski "kasen" imamo koroško-slovenski pozen. Za knjižnega kasneta rečemo pri nas, da je počasnej bolj pa čöhej.

Iz naslednjega komentarja: „Zadnji dogodki v Žitari vasi ponovno dokazujejo nestrpnost 'napram' naši narodni skupnosti.“ Res ne razumem, kako je mogoče, da uredništvo ne naroči Slovenskega pravopisa, ali pa, če ga že imajo, da ga ne odpirajo: stran 466, sem menda že dvakrat opozoril. Beseda "napram" ima ničlo, to pomeni

nekaj takega kakor v mojih mladih letih smrtni greh. Ali očitno se današnji rod požvižga na vse smrtne grehe, bog jih nima rad. Namesto "napram" rabimo predloge do, proti, nasproti. Nemaren 'napram slovenščini' bi se reklo torej: Nemaren do slovenščine. Jaz bi še raje dejal: Nekulturen peresar, če mu je pravilno pisanje tako malo mar. Potem tale zmešnjava z glagolom "minulo" in "minilo", smo tudi že obravnavali. Ne reče se: drugo leto 'bo minulo' štirideset let, temveč bo minilo... Pravimo pa: v minulom letu se je zgodilo to pa to. Dalje: „Objavili bomo to 'kolumno' za naše odbornike.“ Kolumna je po slovensko "stolpec", kolona v časopisu. Kako pa ga boš objavil? Objaviš lahko samo razmišljajne, spis, članek, glosa v takšni kolumni, v takšnem stolpcu. Lahko pa bi bil zapisal: Tudi odbornikom bomo spet dali stolpec na voljo za njihove probleme.

Naslednji komentar pisec začena takole: „Proti koncu leta skuša 'skoraj vsakdo' napraviti obračun... 'Skoraj vsakdo' je okorno izraženo, ker imamo za to zaimke marsikdo, prenekateri ipd. „Tak obračun 'zaobsega' vsa področja.“ To ni dobro, ker zadošča obsega... Poslušajmo napačno rabo nedoločnega zaimka: „Vsakdo se skuša 'nekam' uvrstiti, v kakem sklopu videti tudi uspehe in neuspehe zase...“ Pravilno: vsakdo se skuša v javnem življenju kam uvrstiti, ker ni povedano pibitje, kam. „Kdorkoli 'se udeje'...“ je po slovensko: deluje. „Izgubiš zvezo s tistim in odnos do tistega, kar je in bo treba storiti?“ Zvezo s tistim — že vse pove, odnos je manj ko zveza in je že zajet v zvezi, torej nepotreben čvek. „Izoblikovati 'lastne politične zavesti' in politične samozavesti...“ Kaj pa je "lastna zavest" drugega kakor s a m o z a v e s t? Torej spet nepotrebno ponavljanje.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

tovariško srečanje

V NEDELJO, DNE 5. AVGUSTA OB 14. URI
PRI PERŠFMANU V PODPECI.

Srečali se bomo bivši partizani, aktivisti in demokrati treh dežel: Slovenije, Italije in Avstrije. Prisotni bodo tudi funkcionarji I. avstrijskega partizanskega bataljona in Dokumentacijskega arhiva z Dunaja.

Poleg govorov in kulturnega prispevka bo gostovala tudi godba na pihala z Jesenic.

Upamo, da se boste srečanja v velikem udeležili, da se bomo skupaj spominjali na težke čase NOB in se v tovariškem duhu pogovorili in poveselili.

Odbor

Hodiše

Naše Slovensko prosvetno društvo „Zvezda“ v Hodišah je letos spet vabilo na zabavno prireditev POLETNA NOČ, bila je preteklo soboto pri Čimžarju v Dvorcu. Najprej je bil na sporedu kulturni del pri katerem so sodelovali trio „Korotan“ iz Šentvida v Podjuni, tamburaši domačega društva in prvič tudi Volkstanzgruppe Keutschach.

Občinstvo, katero je nad sporedom bilo zelo navdušeno, so v pretežni meri sestavljali gostje, ki se v naši občini mudijo na dopustu. S tem pa je prireditev povsem do-

segla svoj namen, ker je prireditev v prvi vrsti bila namenjena turistom. Zato je prireditev, katero je otvoril in povezoval Herbert Seher, bila dvojezična. Številni gostje, med katerimi so bili tudi naši rojaki, so nad izvedenim sporedom bili zelo navdušeni.

Veselo razpoloženje je bilo tudi potem, ko so zvoki ansambla „Dobri znanci“ občinstvo zvalili na ples. Tako je „POLETNA NOČ“ trajala do jutranjih ur. Ob koncu naj še omenimo, da SPD „Zvezda“ 11. avgusta načrtuje podobno prireditev.

Cenjeni bralci

Danes Vas seznanjamo z manj razveseljivo zadevo — zaradi splošne podražitve smo se odločili, da s 1. avgustom 1984 določimo novo naročnino. Posamezna številka „Slovenskega vestnika“ bo stala 7 šilingov, mesečna naročnina 25 šilingov, celoletna pa 250 šilingov. Za Jugoslavijo bo letna naročnina znašala 600 dinarjev, za inozemstvo pa 350 šilingov.

Z vsemi razpoložljivimi močmi se bomo prizadevali, da vam bo Slovenski vestnik posredoval čim več novic in prispevkov o dogajanjih doma in po svetu.

Prepričani smo, da boste še naprej ohranili zvestobo listu — tudi z rednim plačevanjem naročnine. Po načelu „zvestoba za zvestobo“ bomo naše skupno glasilo z združenimi močmi krepili, ga s pridobivanjem novih naročnikov širili in s sodelovanjem bogatili v naše skupno zadovoljstvo.

Uredništvo in uprava

Nasitljive in ne predrage jedi

Iz krompirja in s krompirjem je mogoče pripraviti zelo različne, okusne in nasitljive jedi. Včasih skuhamo juho, včasih enolončnico, odličen je tudi narastek iz krompirja in sira. Krompir je primeren za vsak okus, pa tudi za žep, saj so jedi iz krompirja tako izdatne, da jih lahko pripravimo tudi brez mesa.

KROMPIR Z GOVEDINO

Za 4 osebe potrebujemo:

750 g govedine za juho, kosti za juho, 1 mozgovno kost, sol, čebulo, 1 lovorjev list, 1 nageljnov žbico, 8 poprovih zrn, velik šopek jušne zelenjave (korenje, zeleno, por,

peteršiljevo korenino), 1 kg krompirja, poper, majaron, šopek peteršilja, hren.

Meso in kosti zalijemo z 2 litroma in pol vode, solimo, pristavimo na štedilnik in kuhamo 1 uro. Dodamo poprova zrna in čebulo, pretaknjeno z nageljnovima žbicama in lovorjevim listom. Dodamo tudi očiščeno in grobo narezano jušno zelenjavo. Skuhamo juho do konca.

Krompir olupimo, umijemo in narežemo na debele rezine. Damo ga v primerno kozico zalijemo ga s toliko juhe, da je pokrit. Kuhamo ga do mehkega. Korenje in zeleno vzamemo iz juhe, narežemo na kocke in damo h krompirju. Solimo, popramo in začiniamo z majaronom. Peteršilj sesekljamo. Tik preden ponudimo krompir, ga potresemo s peteršiljem. Meso narežemo na rezine, ponudimo ga h krompirju. Za prilogo nastrgamo hren, s katerim si vsak postreže po okusu.

KROMPIR S SIROM

Za 4 osebe potrebujemo:

600 g krompirja, 1 skodelico nastrganega ementalca ali grojerja, 20 g masla ali margarine, 2 jajci, 1 skodelico skute, 1 žlico kisle smetane, sesekljan peteršilj, sol, poper.

Krompir olupimo, umijemo in skuhamo do mehkega, vendar naj ostane še čvrst. Kuhanega odcedimo in narežemo na rezine. Namastimo nepregorno posodo. V posodo naložimo plasti krompirjevih rezin in nastrganega sira. V skodelici razvrkljamo jajca, dodamo skuto in kisló smetano in sesekljan peteršilj. Solimo, popramo in premešamo. S kremasto zmesjo prelijemo krompir v pekaču. Pečemo pri srednji temperaturi v pečici 30 minut.

Kako zdrava je čebula

Čebula ne manjka v nobeni shrambi. Pravimo jo in dušimo, z njo zboljšamo okus mnogim jedem. Premalo pa vemo o tem, kako zdrava je čebula. Cenimo jo torej le zaradi okusa, ne pa tudi zaradi številnih zdravilnih učinkov.

Poleg česna je čebula najbolj zdrava med vsemi začimbami. Vsebuje različna eterična olja, vitamine in nekatere snovi, ki ustavijo razvoj bakterij. V čebuli so tudi snovi, ki lahko zmanjšujejo količino sladkorja v krvi. Bolniki z lažjo obliko sladkorne bolezni se zato zelo dobro počutijo, če popijejo kdaj pa kdaj kozarec sveže iztisnjene čebulnega soka.

Čebula je tudi odlično domače zdravilo za kašelj in bronhitis. Snovi, ki jih vsebuje, lajšajo izkašljevanje. Če torej uživamo čebulo, se laže izkašljamo, sluznica ni več tako nadražena, odleže nam. Seveda pa ne jemo surove čebule, ampak si pripravimo čebulni sirup. Večkrat na dan zaužijemo žličko ali dve čebulnega sirupa.

In kako pripravimo čebulni sirup? Sesekljamo srednje veliko čebulo in jo zmešamo s tremi žlicami sladkorja. Zalijemo z 1/8 litra vode in poslavimo na štedilnik. Čebulo kuhamo dve do tri minute, nato odstavimo kozico s štedilnika. Čebula naj stoji v sladkorni vodi nekaj ur. Potem jo pretlačimo in iztisnemo, precedimo in shranimo v primerni posodi.

KROMPIRJEVA JUHA S ŠPINAČO

Za 4 osebe potrebujemo:

500 g krompirja, 200 g čebule, 30 g masla ali margarine, 300 g zamrznjene špinacije, 1 liter mesne juhe iz kocke, 1/4 litra sladke smetane, 1 rumenjaki, 2 žlički curryja, poper, muškatni orešek, 200 g kisle smetane.

Krompir olupimo, umijemo in narežemo na 1 cm velike kocke. Čebulo olupimo in narežemo na tanke rezine. V kozici segrejemo maslo ali margarinó. Na maščobi prepražimo čebulo, da postekleni. Dodamo krompir in špináčo. Na hitro prepražimo, zalijemo z juho in kuhamo 15 minut. Smetano razmešamo z rumenjaki in curryjem. S smetano zgostimo juho, ki pa potem ne sme več zavreti. Solimo, popramo in začiniamo z nastrganim muškatnim oreškom. K juhi ponudimo kisló smetano in kruh.

KROMPIRJEV NARASTEK

Za 4 osebe potrebujemo:

1 kg krompirja, 120 g skute, 60 g masla ali margarine, sol; za bešamelno omako: 50 g masla ali margarine, pol litra mleka, nastrgan muškatni orešek, sol, poper.

V kozici segrejemo maslo, primešamo mu moko, med mešanjem zalivamo z vročim mlekom. Kuhamo na majhnem plamenu, da dobimo primerno gosto bešamelno omako. Omako solimo, popramo in začiniamo z muškatnim oreškom. Krompir skuhamo, olupimo in narežemo na rezine. Narezani krompir popečemo na maslu ali margarini, rezine naj z obeh strani svetlo porjavijo. V namaščeno nepregorno posodo zlagamo menjaje plasti krompirja, bešamelne omake in nadrobne skute in koščkov masla ali margarine. Damo v pečico in popečemo, da se na vrhu naredi hrustljava skorjica.

Narastek lahko pripravimo tudi iz kuhane in nepopečene krompirja, potem je mehkejši in manj izrazitega okusa.

GOSTA KROMPIRJEVA JUHA

Za 4 osebe potrebujemo:

500 g krompirja, pol čebule, 50 g masla ali margarine, 1 kozarec mleka, sesekljan peteršilj, na kocke narezan, na maslu popečen kruh, sol.

Krompir olupimo, umijemo in narežemo na rezine. Damo ga v kozico, zalijemo z litrom in pol vode, solimo in pristavimo na štedilnik. Krompir skuhamo do mehkega, nato ga pretlačimo skozi cedilo. Zalijemo ga z vodo, v kateri smo ga kuhali, in z mlekom. V drugi kozici segrejemo maslo ali margarinó. Na maščobi prepražimo drobno sesekljano čebulo, da svetlo zarumeni. Čebulo zmešamo v krompirjevo juho, dodamo sesekljan peteršilj, premešamo in ponudimo s kruhovimi kockami, oprazhenimi na maslu ali margarini. V juho lahko po želji zamešamo še košček surovega masla ali nekaj žlic sladke smetane, imela bo boljši okus.

KROMPIR S PARADIŽNIKOM

Za 4 osebe potrebujemo:

1 kg krompirja, 30 g masla ali margarine, 2 žlici olja, 30 g prekajene slanine, narezane na kocke, 300 g vložnega paradižnika, 1 skodelico mesne juhe iz kocke, pol čebule, strok česna, lovorjev list, sol, poper.

Krompir olupimo, umijemo in narežemo na kocke. V kozici segrejemo maslo ali margarinó in olje. Na maščobi popečemo na kocke narezano slanino. Dodamo drobno sesekljano čebulo, jo prepražimo, primešamo strt česen, in narezani krompir. Premešamo. Dodamo sesekljane paradižnike (lahko pa tudi paradižnikovo mezgo, ki jo razmešamo z žlico vode), lovorjev list in juho. Solimo in kuhamo v pokriti posodi na majhnem plamenu. Med kuhanjem jed večkrat premešamo. Nazadnje jed solimo, ponudimo jo s kuhanimi hrenovkami in solato. V krompirjevo jed lahko damo tudi namočene in sesekljane suhe gobe, potem je okus izrazitejši.

KROMPIR S PARIKO

Za 4 osebe potrebujemo:

500 g krompirja, 500 g paprike (lahko tudi zamrznjene ali vložene), 500 g govedine ali svinjine (lahko tudi mešano), 350 g vložnega paradižnika, 1 strok česna, pol kozarca belega vina, 2 lovorjeva lista, olje, moko, mletó sladko papriko, sol in poper.

Krompir olupimo in narežemo na kocke. Papriko narežemo na rezance. V kozici segrejemo olje. Na olju popečemo na kocke narezano meso, da porjavi. Potresemo ga z malo moke, premešamo in zalijemo z malo vina. Dodamo strt česen, krompir in papriko. Zalijemo s preostankom vina, dodamo sesekljane paradižnike in lovorjev list. Solimo, popramo in potresemo z mletó papriko. Kuhamo na majhnem plamenu, vmes nekajkrat premešamo, da se jed ne prime dna. Če je treba, zalijemo z malo juhe ali vode. Ponudimo s kruhom in solato. Namesto govedine in svinjine lahko vzamemo tudi piščančje meso.

KROMPIRJEVA GNEZDA

Za 4 osebe potrebujemo:

700 g krompirja, 50 g masla ali margarine, 3 rumenjaki, sol, poper, muškatni orešek. Za nadev: 100 g prekajene slanine, 100 g gnjati, 1 žajbljev list, malo olja, 20 g masla ali margarine.

NASVETI

- Mastne madeže na čevljih iz semiša posujemo s smukcem. Pustimo ga na čevljih vso noč, drugi dan pa ga odstranimo z mehko krtačko. Če so madeži trdovratnejši, jih skušamo odstraniti z bencinom.
- Bledi rumenjaki bodo postali temnejši, če jih posolimo in pustimo stati 10 minut.
- Aluminijska posoda se bo spet lepo svetila, če jo zdrgnemo z jabolčnimi olupki.
- Voda v termovki bo ostala dalj časa topla, če ji dodamo nekaj soli.
- Orehova jedra bodo ostala dolgo sveža, če jih hranimo v platneni vrečki.
- Nagubano krilo po pranju lepše zlikamo, če ga prej prešijemo po gubah. Nit izvlečemo šele po končanem likanju.
- Posušene ostanke sira lahko uporabimo kot pikanten dodatek ne le špagetom, ampak tudi rižoti, testu, juhi ali paradižnikovi omaki.
- Spet so moderni bakreni kuhinjski predmeti, ki služijo predvsem za okras. Da se bodo lepo bleščali, jih namažite in zdrgnite z zmesjo enakih delov fine soli in limoninega soka.
- Kuhinjsko pohištvo, vrata in okvire oken očistite tudi z okisano vodo, ker milo škoduje oljni barvi.
- Dobro bi bilo, če bi kdaj osvežili zbledelo platnice vaših knjig. Kako boste to naredili? Pomešajte beljak s kisom in s to zmesjo drgnite nekaj časa platnice, potem pa jih nalahno obrišite z jelenjo kožo.

Krompir olupimo, umijemo in narežemo na velike kose. Kuhamo ga v soljeni vodi do mehkega. Odcedimo ga in pretlačimo. Pretlačeni krompir damo v skledo, popramo, po okusu dosolimo, začiniamo z muškatnim oreškom. Kozico pristavimo na ogenj. Mešamo krompir in mu dodamo 30 g masla ali margarine. Mešamo toliko časa, da se krompirjeva zmes loči od sten kozice. Kozico odstavimo s štedilnika. Počakamo 5 minut, da se krompir malo ohladi, nato mu primešamo rumenjake. Zmes damo v namaščeno posodo, počakamo, da se ohladi. Hladno krompirjevo testo damo v plastično vrečko, ki ji odrežemo vogal. Skozi odrezani vogal nabrizgamo krompirjevo testo v obliki venčkov na namaščen pekač. Venčke premažemo z razvrkljanim rumenjaki. Pekač damo za nekaj minut v vročo pečico. Medtem narežemo slanino in gnjat na zelo majhne kocke. Segrejemo olje in maslo in popečemo slanino, gnjat in žajbljev listič. S prelivom prelijemo popečena krompirjeva gnezda. Takoj ponudimo, zraven se prilaga solata.

Res česen ščiti pred poapnenjem žil?

Najprej pomislimo, kaj je krivo, da notranje stene žil poapnevajo? Preveč holesterola in povišan krvni pritisk, pridruži pa se jima še staranje. Ko si naberemo dovolj let, imamo večinoma bolj ali manj poapnelo ožilje, čemur pravijo zdravniki fiziosklerozo.

Raziskave, ki so jih opravljali širom po svetu, so pokazala, da ima česen presenetljiv učinek pri arteriosklerozni. Ta čudovita rastlina vsebuje snovi, ki so bile svoje dni znane samo v kemičnih sredstvih. Seveda pa je pomembno, da jemo česen v zadostnih količinah. Zdravniki pravijo, da si smemo obetati učinek samo, če vsak dan pojedemo celo glavico česna.

Tega pa ne zmore vsak.

Berlinski biolog K. Lichtwer je sklenil, da bo pripravil preparat, ki bo vseboval dovolj česna, ne bo pa povzročal neprijetnega vonja. Zdaj so v berlinskih lekarnah že na prodaj kroglice, ki vsebujejo česen v veliki koncentraciji. Dobijo se brez recepta. Po njih bodo sploh radi segali starejši ljudje, ki občutljivo razne težave, povezane s staranjem — pri občasnih vrtoglavici, pozabljivosti, motnjah pri spanju. Ljudje v letih, ki se „zdravijo“ s česnom, pravijo, da se učinek pokaže zelo hitro — počutiljo se mladostni, voljo imajo za delo in laže premagujejo napore.

Kako čas hiti!

Nekateri ljudje nikdar nimajo časa. Prav vseeno je, ali so sredi dela ali pa si vzamejo prost čas — kar naprej jih kaj priganja in lovijo rok za rokom. Zvečer si ubupano priznajo: „Ah, ta vražji čas, kako me preganja, spet nisem opravil niti pol tistega, kar sem si zastavil jutraj.“

Krivo je to, da kljub zagnanosti kar naprej tratijo čas. Pa se tega sploh ne zavedajo. Ne znajo namreč ločevati tistega, kar je pomembno in nepomembnega, od stvari, ki bi jih mirne duše lahko vsaj zavlekli, če ne kar pozabili nanje. Sami morajo poskrbeti prav za vsako malenkost, veliko več si naložijo, kot zmorejo v kratko odmerjenem času, ta čas pa si preračunajo prav do sekunde. Ni jim mogoče očitati, da si ne naredijo urnika — le da njihov urnik ne deluje — na vsako kritiko pa se potem odzovejo s hudo užaljenostjo. Saj vendar prav nič ne napravljajo časa! Kako neusmiljeno jih priganja delo, niti sape ne utegnemo zajeti!

Pa smo pri naslednji kočljivi stvari: zakaj nekateri ljudje prav bolešno kličejo nadse stres in pri tem jadikujejo, da jih čas stiska za vrat? Seveda, to na vsakogar naredi vtis, dokazuje, kako pomemben in nepogrešljiv je ta delavni gorečnejši. Ljudje namrščijo obrvi, kadar kdo zagotavlja, da njemu zlepa ne manjka časa; brž pomislijo, da najbrž nima pravega dela, nemara se še dolgočasni. Toda navadno imajo čas ljudje, ki si ga znajo najti in prav razdeliti. Včasih si naložijo celo kakšno dodatno delo, ne da bi bil zato ogenj v stehi. „Ne utegnem, preveč imam na glavi,“ je izgovor, ki kaže, da se je pretrgal stik z drugimi ljudmi; človek se je skrnil za okope, s katerimi se skuša ubraniti resničnosti. Kdor se dan za dnem izgovarja na stisko s časom, bi moral narediti obračun sam s sabo, razčleniti svoj urnik, ki je nemara slabo sestavljen in bi ga bilo z nekaj prijemi mogoče zboljšati. Cilj naj bi bil, da bi se kje v tem urniku našel čas, ki bi ga človek potem lahko zavestno „potrafil“.

K razumnemu slogu dela sodi tudi to, da si človek razvrsti opravila po prednostih. Katera dela je treba opraviti najprej, ker so najpomembnejša? Kaj je odveč? Kaj je mogoče preložiti na koga drugega, ki je za to delo bolj poklican? Kdor v službi opravlja zahtevno in napeto delo, naj si ga ne odnese domov še za zvečer in naj si za konec tedna ne omisli še kakšnega napornega izleta, s katerim bi imel kup skrbi.

Za nekatera dela si je treba že vnaprej zagotoviti več časa, kot se zdi potrebno na prvi pogled, ker se rado pokaže, da so zahtevnejša. Če pride vmes še kaj nepredvidenega, se vse skupaj rado izteče v časovno stisko in v brezglavo divjanje, ki spravi iz tira še tako premišljene načrte.

Najsi se sliši kot nasvet za razvajene ljudi — so opravila, ki jih kaže prilagoditi bioritmu (notranji telesni uri). Tisti, ki se jutraj le stežka prebudi, naj se zapletenih nalog ne loti več navsezgodaj, ampak naj jih raje preloži na popoldanske ure.

Znana stvar je, da je pri delu potrebna zbranost, če naj bo učinkovito, se pravi temeljito in hitro opravljeno. Vzemimo preprost primer: napisati hočete pomembno pismo, medtem pa ste z enim očesom pri štedilniku, da ne bi prekipelo mleko, hkrati pa vas ves čas mika, da bi telefonirali temu ali temu, ker bi se radi nekaj dogovorili — potem ni nič čudnega, da ste hudo raztreseni in pismo nima ne repa ne glave, če ste sploh kaj spravili na papir.

Dober spomin prav tako prihrani veliko časa. Kogar spomin rad pusti na cedilu, naj si piše seznam in nanj sproti uvršča tisto, kar mora opraviti takoj, in tisto, kar morda lahko odloži na jutri.

Tudi logično razmišljanje pomaga varčevati s časom. Zgled iz vsakdanjega življenja: vsaka gospodinja ve, da mora v kuhinji najprej posnažiti vse delovne ploskve, šele nato se spraviti pomivat tla. Tudi kadar nakupuje, hodi po vrsti od police do police, zanesljivo pa ne bega od enega konca trgovine do drugega.

Veliko več časa prihrani človek, ki zmora nekaj ustvarjalnosti. vsako nalogo si zna ogle dati pod različni koti in prav zaradi tega utegne najti kakšno boljše rešitev, kot je pričakoval.

Kot vselej, kadar si človek reče, da bo skušal uspešneje delati, se mora najprej kritično vprašati, kaj dela narobe in s čim izgublja največ časa. Dobra domislica je dnevnik, a le če ga je voljan pisati vsak dan, in sicer najmanj mesec dni, če hoče, da se bo iz njega kaj naučil. Vpisuje naj tudi trenutke stresa, da bo slika popolna.

DR. TONE JELEN

Po evropskem jugozapadu

3

V mestu Pau je najlepši razgled na Pireneje, zato je tam tudi izhodišče za planinske ture. S Pirenejskega bulevarja se odpira pogled na najlepšo partijo teh planin, na takozvani „Cirque“, ki se dviga podobno cirkuški areni v višino. V času, ko je pripadala južna Francija, pokrajina Beau, Angliji, je bilo to mesto „angleški center“. Od tu so sprejeli Francozi konjске dirke in tu je bilo zgrajeno prvo golf-igrišče v Evropi. Razna družinska in pa tudi krajevna imena še spominjajo na to angleško pripadnost, ki je povzročila sto let trajajoče borbe med Francozi in Angleži.

Naprej po pokrajini Gascogni, ki je nekoč bila širša domovina Baskov, pa je danes kljub posebnemu narečju že francoska — saj Francija ne pripozna drugorodcev — se bližamo med zelenimi travniki in pašniki že Atlantičnu. V mestu Bayonne, središču francoskega dela dežele Baskov, nas z nima narodnopisni muzej Baskov, ki vsebuje zbirke zgodovinskih, narodopisnih in pokrajinskih spomenikov. Tudi to mesto je bilo nekoč angleško in kot glavna luka južne Francije na Atlantiku cvetelo posebno zaradi trgovine z Anglijo. Po zmagi Francozov nad Angleži pa se je vse to nehalo in Bayonne je zadela usoda provincijskega mesta.

Bližnji Biarritz je prav tako za časa angleške zasedbe že bil važna postojanka, in sicer kot znano mondno kopališče angleške visoke družbe. Posebno razvilo pa se je šele v času po Napoleonu. Kaj čuda, da nismo mogli kar tako mimo te svetovno znane plaže, ki je že pritegnila kljub hladnemu vremenu precej kopalcev. Saj tu smo prvič zagledali Atlantik, vetu smo prvič gledali Atlantik, vetu čina sploh prvič v življenju. Pa še vreme ni preveč nagajalo. Sonce je srebrilo močne valove, ki pljuskuje na obalo v enakomernih, ogromnih valjkih, kakor utripi nevidnega velikankega srca. Treba je bilo tudi preizkusiti toploto in mokroto oceanske vode in obalnega peska. Pa še nekaj nostalgije se je pojavilo pri sopotnici, ki je pred nekaj leti, v svoji rožnati mladosti, preživela krasne počitnice prav na tem mestu. Saj ta skalnata obala, tu odsekana v globino, tam položeno se dvigajoča iz peska, od-

maknjeno od obale pa razklano in izprano skalovje, ki ga neprestano žagajo peneči se valovi, res zapušča v človeku globok vtis in željo po vrnitvi vsaj za nekaj sončnih dni. Želja nam ni bila zabranjena, vendar pa smo morali s svojim „bržečim bifejem“ zaviti v strmi ovinek proti St. Jean de Luz in koj smo bili ob prvih vzpetinah pirenejskega pogorja, ki se od tu razteza do samega Sredozemskega morja kot naravna pregrada med Francijo in Španijo. Zapadni del tega pogorja je domovina Baskov, ki so v srednjem veku v kraljevini Navarra imeli svojo državo in tudi pokazali močnejšim svojo odločnost. Ko je frankovski kralj Karel Veliki poskušal podjarmiti Iberce in s tem tudi Baske, so v Pirenejih frankovsko vojsko, ki ji je poveljeval bajeslovni Roland, popolnoma uničili. S skrajno odločnostjo se držijo svojega jezika in narodne samobiti in samo tako je mogoče, da so vzdržali kljub vsemu zapostavljanju, zaničevanju in v fašistični Španiji celo prepovedi uporabe svojega jezika. Najmočnejši zaveznik so jim bili gotovo Pireneji in so tako mogli ohraniti svoj starodavni jezik, o katerem še znanstveniki do danes ne vedo, odkod izvira.

V ŠPANIJI

Če smo na poti skozi južno Francijo občudovali prostrane vinograde, polja, travnike in proti pirenejskemu kotu črede lepe živine, nas je presenetila že koj na meji ostra sprememba pokrajine. Skalovite rebri, obraščene z redkimi pinijami, bodičevjem in drugim grmovjem, med katerimi se pasejo črede ovac in koz. Ob avtocesti mimo San Sebastian, enim največjih industrijskih središč v Španiji, se ta borni svet kaj malo spreminja in se vleče daleč proti jugozapadu in mestu Burgos. Mnogo kamena, malo kruha ima tam kmečki človek. Skozi tako pokrajino smo začeli zavzemati „stare srce Španije“, Staro Kastiljo, zibelko reconquistes — borbe za osvoboditev izpod gospodstva Mavrov, ki so vladali nad 700 let. Mesto Burgos, ki nas je gostoljubno sprejelo, je bilo nekoč glavno mesto grofije Kastilje, po združitvi kraljevine Leon in Stare Kastilje v 13. stoletju pa kraljevska prestolnica

združene kraljevine. Leta 1026 se je rodil v Burgosu vitez in vojskovodja Rodrigo Diaz de Vivar, poznan vsem ljubiteljem zgodovinskih filmov kot El Cid. V katedrali je tudi njegov in njegove žene grob. Razen katedrale, utrdb, raznih muzejev in samostanov so posebna znamenitost vrata-slavolok Arco de Santa Maria, ki jih je dal zgraditi Habsburžan Karel V., rimsko-nemški cesar in španski kralj. V vdolbinah slavoloka stoji kipi Fernan Gonzalesa, prvega kastiljskega grofa, El Cida in Karla V. V burni preteklosti tega mesta, izhodišča osvobodilnih bojev proti Mavrom, se je naselilo mnogo vitezov in vojščakov v bližnji okolici in so si zgradili gradove in utrdb. Od teh mnogoštevilnih gradov — kastelov — je prejela vsa pokrajina naziv „Kastilja“. Tudi Francotov upor proti demokratični državi se je razširil iz Burgosa, ki je ostalo do končane zmage središče upora.

Po tej Stari Kastilji, visoki planoti, kakršna je v glavnem cela notranja Španija, nas je vodila sla po spoznanju še več španske zemlje mimo in skozi vasi in mesteca proti Madridu in Novi Kastilji. Valladolid, nekako v sredini med Burgosom in Madridom, je bilo nekoč prestolnica kastiljskih kraljev. Tu sta se poročila leta 1469 Izabela Kastiljska in Ferdinand Aragoški, takozvana „katoliška kraljica“. Z njima se je pričela in v glavnem dovršila reconquista — osvoboditev izpod mavrovskega jarma. Podnebje ni preveč ugodno, od hudega mraza do hude vročine in zemlja ni ravno darežljiva, razen vzdolž rek, ki pa jih ni mnogo. Največ se vidi ovac in koz, druge živine malo. Ta skopost zemlje je menda pogojila vzrast trdoživnega ljudstva in odločnih mož, ki so bili sposobni pregnati Saracene po 700 letih iz svoje zemlje ter postati za stoletje najmočnejša pomorska sila in najbogatejša država tedanjega sveta. Vendar krutost in krivolčnost, s katero so se polastili bogastva premaganih narodov, ne more docela upravičiti bogastva, ki ga nam še sedaj razkazujejo, ker še vse spominja na kri in solze premaganih, izropanih in uničenih narodov. Zunanje izraze tega bogastva

El Escorial

in bahovosti smo občudovali v El Escorialu blizu Madrida. Je to stavba ogromnega obsega, ki vključuje kraljevski grad, katedralo in samostan sv. Lavrencija. Katedrala je zgrajena po tlorisu Petrove cerkve v Rimu in to tako silno, da nosijo kupolo štirje stebri, štirikotniki, katerih vsaka stran meri po 11 korakov dolžine. Tik pod glavnim oltarjem je grobnica 26 kraljev in kraljic. Ves obseg poslopij je štirikoten in meri 206 m v dolžino in 161 m v širino. Zgraditi je dal ta labirint kralj Filip II. v zahvalo za zmago nad Francozi leta 1557. Dokončan je bil leta 1584 in je ena največjih renesančnih stavb v Španiji. V gradu so nameščeni muzej, knjižnica in druge zgodovinske vrednosti. Muzej hrani dragocene slike največjih slikarjev, posebna znamenitost knjižnice je poleg drugih starih rokopisov tako imenovani „codex aureus“, zlati zakonik, iz 11. stoletja. Vsega se v kratkoodmerjenem času ne da niti ogledati, niti opisati, tako ogromnega obsega je vsa ta veličavost nekdanje vladavine Habsburžanov, v katerih deželah „sonce nikdar ni zašlo“.

Ker nam je zaradi bližine čas dopuščal, smo se še povzpeli na osem kilometrov oddaljeno moderno svetlišče komaj minule španske zgodovine, na „Santa cruz del valle de los caídos“ — Sveti križ v dolini padlih, sredi gorskega parka v Sierru de Guadarrama. Tam si je Franco dal

zgraditi veličasten mavzolej v obliki bazilike, v vsem obsegu vklesane v živo skalo visoko v planini. Pred vhodom v cerkev so vrste kolonad, na vrhu skale ogromen križ, za goro pa samostan s semeniščem, vse v velikem parku. Glavni vhod v baziliko strazi ogromna bronasta vrata z obsegom 60 m². V notranjosti, dolgi 262 metrov, široki 41 m, najprej ostrmiš pred osmimi gobelini, katerih vsakega obseg meri po 46 m² in kaže motive apokalipse svetega Janeza. Poleg kapelice s Francotvim grobom je ob straneh glavne ladje še več kapelic. V dveh od njih je tudi skromen pokaz na to, da se nahajaš v „dolini padlih“, ne samo v Francotovi grobnici. Na stenah skromen lesen križ z napisom „padlim za boga in Španijo 1936—1939 n. p. v. m.“ Ko to čitaš, se ti vsiljuje vprašanje, za katere padle sta ta dva križa, za katero Španijo? Poseben vtis zapusti obiskovalca sprednji del ladje, nad katerim se dviga kupola. Pod njo glavni oltar z velikim lesenim križem, zadaj za njim pa še drugi glavni oltar ob steni apsida. Kupola predstavlja posebno umetnino, vsa v barvastem mozaiku. Žarometi osvetlujejo izmenično veliki križ in kupolo. Brez pridržka prikazana velika umetnina in tehnični podvig, veličasten nagrobni spomenik diktatorja, ki je menda s tem v bližini El Escoriala hotel pokazati ljudstvu in nekdanjim kraljem, da je on še večji in še bogatejši.

(Dalje prihodnjic)

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 27. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.30 Ko Amerika prišla k olimpiji — Prve olimpijske igre novega časa v Atenah 1896 — 12.05 Poskus z Wilhelmom Buschom — 12.35 Orientacija — 13.05 Poročila — 15.00 Lou Grant — 15.45 Top cat — 16.10 Mednarodna teniška prvenstva — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Dan Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Komisar — 21.10 Sanjska dežela opereta — 22.20 Šport — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 28. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanshina — 9.35 Instrukcija: latinščina — 10.05 Instrukcija: angleščina — 10.35 Morski razbojnik — 12.10 Nočni studio — 13.15 Poročila — 15.00 Domovinski film — 16.30 Slovanski ljudje — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.00 Poročila — 17.05 Jolly-box — 17.30 Skrivnostna globlina — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.30 Parada čarovnikov — 19.00 Avstrija danes in Južna Tirolska — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Vrtnica z Vrbskega jezera — 21.45 Nebeški hčerki — 22.45 Šport — Olimpijske poletne igre v Los Angelesu — 0.15 Poročila.

NEDELJA, 29. 7.: 10.00 Olimpijske igre 1984 — Otvoritev — 12.00 Ura tiska — 15.00 Gyp: sy — 16.30 Očetje klatote — 16.45 Tao tao — 17.10 Tečaj za jadralce na deski — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Avstrijska ljudska glasba — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori mag. Wolfgang Schwarz — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Tedenški pregled — 20.15 Italijanska legenda — 21.10 Katarina paroka — 22.10 Nočni studio — 23.15 Čas za liriko — 23.20 Poročila.

PONEDELJEK, 30. 7.: 6.30 Olympia nonstop — 8.30 Instrukcija: angleščina — 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Danes ponoči v Los Angelesu — 13.00 Poročila — 15.00 Top cat — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.00 Poročila — 17.05 Lev Johannes — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes in Južna Tirolska — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Hišni obiski — 21.50 Olimpijske igre 1984 — 1.00 Poročila.

Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — Olimpijada — 21.15 Ceste San Francisco — 22.05 Huj in tuj sveta — 22.50 Poročila.

TOREK, 31. 7.: 6.30 Olympia nonstop — 8.30 Instrukcija: angleščina — 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Danes ponoči v Los Angelesu — 13.00 Poročila — 15.00 Zlati časi — 15.50 Kremenčkovi — 16.15 Lou Grant — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Peanuti

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 27. 7.: 14.10 Obzornik — Kar po domače.

SOBOTA, 28. 7.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 29. 7.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 30. 7.: 14.10 Obzornik — Solisti-pecvi.

TOREK, 31. 7.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Obzornik — Otroci, poslušajte.

SREDA, 1. 8.: 14.10 Obzornik — Ljudske pesmi in viže — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 2. 8.: 14.10 Obzornik — Mladí za mlade.

— 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nevredno življenje — 21.15 Kaj je nova Pussy? — 23.00 Poročila.

SREDA, 1. 8.: 6.30 Olympia nonstop — 8.30 Instrukcija: angleščina — 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.30 Danes ponoči v Los Angelesu — 13.00 Poročila — 15.00 Domotožje po srebrnem gozdu — 16.25 Maroko — dežela vil in pravljic — 16.30 Top cat — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.00 Poročila — 17.05 Lev Johannes — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes in Južna Tirolska — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Hišni obiski — 21.50 Olimpijske igre 1984 — 1.00 Poročila.

ČETRTEK, 2. 8.: 6.30 Olympia nonstop — 8.30 Instrukcija: angleščina — 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 0.30 Danes ponoči v Los Angelesu — 13.00 Poročila — 15.00 V šest bo težavno — 16.30 Top cat — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Levo od pingvinov — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ana Karenina — 21.45 Olimpijske igre 1984.

AVSTRIJA 2

PETEK, 27. 7.: 17.35 Kompas — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Vesoljska ladja Enterprize — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Engelbert Dolfuss — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.20 Strah je ključ — 0.00 Poročila.

SOBOTA, 28. 7.: 15.00 Politika v petek — 15.45 Dva krat sedem — 16.15 Proti vetru — 17.00 Športni popoldan — 19.00 Trailer — 19.30 Salzburške slavnostne igre — 22.35 Poročila — 22.45 Tri ure časa — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 29. 7.: 9.00 Salzburg — portret mesta slavnostnih iger — 9.50 Toleranca: Estetski sij ali resnična resničnost — 15.00 Mednarodna teniška prvenstva — 17.30 Olimpijske igre 1984 — 20.15 Lačen od mize in postelje — 21.50 Poročila — 21.55 Šport — 22.10 Bogastvo in revščina — 22.55 Olimpijske igre 1984.

PONEDELJEK, 30. 7.: 17.30 Olimpijske igre 1984 — 20.15 Zlati časi — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Olimpijske igre.

TOREK, 31. 7.: 17.30 Olimpijske igre 1984 — 20.15 Dallas — 21.00 Ptice selivke — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Olimpijske igre.

SREDA, 1. 8.: 17.30 Olimpijske igre 1984 — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Hamlet drugače — 23.35 Poročila.

ČETRTEK, 2. 8.: 17.30 Olimpijske igre 1984 — 20.15 Bodoči mojstri artisti — 21.08 „Slamnatí vdovec“ — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Stehnik za slehernika — Poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 27. 7.: 17.55—23.40 Teletekst RTV Ljubljana — 18.10 Poročila — 18.15 Čez tri gore: Mariborski oktet — 18.45 Trnov grad, madžarska otroška nadaljevanka — 19.24 TV in radio nočaj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Madrost telesa, angleška dokumentarna serija — 20.55 Ne prezrite — 21.10 Marlowe, angleška nanizanka — 22.00 Dnevnik — 22.15 Spirala, poljski film.

SOBOTA, 28. 7.: 15.55—04.45/05.00 Teletekst RTV Ljubljana — 16.10 Poročila — 16.15 Cibern, dober dan: Ob ribniku — 16.25 Zgodbe o Paluhcu — 16.45 Zgodbe iz Neprizave, otroška serija — 17.20 Madrost telesa, angleška dokumentarna serija — 18.10 Zenska za pultom, češkoslovaška nadaljevanka — 18.55 Čudeži narave — 19.24 TV in radio nočaj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Animirani film — 20.15 Zlata vrtnica Vrbskega jezera, zabavnoglasbena oddaja — 21.50 Zrcalo tedna — 22.10 Tek je moje življenje, kanadski film — 23.45 Po notah, zabavnoglasbena oddaja — 0.20 Poročila — 0.30 La '84: Olimpijska kronika — 1.25 La '84: Otvoritev olimpijskih iger, neposredni prenos.

NEDELJA, 29. 7.: 9.20 Poročila — 9.25 Živ žav, otroška matineja — 10.15 Trnov grad, madžarska otroška nadaljevanka (ponovitev) — 10.45 Veliko mesto, nadaljevanka TV Zagreb — 11.45 625, napoved tedenskega sporeda — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 14.30 TV teka — 1959: Gledališče na TV in TV filmi — 15.35 OI — LA 84: Posnetek otvoritve olimpijskih iger —

19.24 TV in radio nočaj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Gabrijel, nadaljevanka TV Zagreb — 21.05 Slovenci v zamejstvu — 21.35 Balkansko atletsko prvenstvo za mladince — 21.55 Jazz na ekranu — 22.35 Poročila — 22.45 OI LA 84 — Olimpijska kronika 23.25 OI LA 84 — Košarka (m) Jugoslavija : ZRN, neposredni prenos.

PONEDELJEK, 30. 7.: 15.10 OI LA 84 — Olimpijska kronika — 15.40 OI LA 84 — Olimpijski pregled — 17.15 OI LA 84 — Plavanje, finale (100 m, 2 prsto, 100 m m prsno, 400 m ž mešano in 200 m m prsto) — 18.05 Poročila — 18.10 Zgodbe iz Neprizave — 18.45 Pop godba: Avtomobili — 19.24 TV in radio nočaj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Gasilec, drama TV Sarajevo — 21.05 Placido Domingo v Seville — 22.05 Dnevnik — 22.20 Baleti G. Balanchina: Episode — 22.50 OI LA 84: Olimpijska kronika — 23.00 OI LA 84 — Pregled 2, neposredni prenos.

TOREK, 31. 7.: 14.55 OI LA 84 — Olimpijska kronika — 15.25 OI LA 84 — Pregled — 16.55 Propagandna oddaja — 17.00 OI LA 84 — Plavanje, finale (100 m m mejulček, 200 m ž prsto, 400 m m mešano, 200 m ž prsno, 4x200 m m prsto) — 18.00 Poročila 18.05 Zgodbe o Paluhcu — 18.25 Izročila, glasbena oddaja TV Sarajevo — 18.55 Pisani svet: Bela krajina — 19.24 TV in radio nočaj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Cigan, sovjetska nadaljevanka — 21.20 Prostor za tujca, nizozemska dokumentarna oddaja — 22.50 Poročila — 23.00 OI LA 84 — Olimpijska kronika 2 — 23.25 OI LA 84 — Košarka (ž) Jugoslavija : Južna Koreja, neposredni prenos.

SREDA, 1. 8.: 14.55 OI LA 84 — Olimpijska kronika — 15.25 OI LA 84 — Olimpijski pregled — 16.55 Propagandna oddaja — 17.00 OI LA 84 — Plavanje, finale (400 m ž prsto, 100 m m prsto, 100 m ž hrbtno, 200 m m hrbtno, 4x100 m ž prsto) — 18.05 Poročila — 18.10 Cibern, dober dan: Akvarij — 18.25 Mozaik kratkega filma — 18.50 Osvajanje morja: Vedno nove brazde, potopisna reportaža TV Zagreb — 19.24 TV in radio nočaj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 OI LA 84 — Gimnastika, moški ekipno — 22.20 Dnevnik — 22.45 OI LA 84 — Olimpijska kronika — 23.30 OI LA 84 — Pregled 2, neposredni prenos.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-RuprechtstraÙe 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 422086 sndk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Waldhauser: SAK mora za gledalce spet postati zanimiv

Cel minuli teden so se igralci Slovenskega atletskega kluba intenzivno pripravljali na Koschatovem igrišču za prihodnjo zahtevno sezono v vzhodni koroški podligi. Pod vodstvom novega trenerja so se igralci radi podredili zahtevnemu programu, vladalo je izredno dobro vzdušje in novi igralci so se že dobro spoznali s starimi. Med tednom so stanovali v Mladinskem domu SŠD, jutri zvečer pa bodo igrali še proti moštvu iz Mostiča (Brückl). Igra je zadnji resni preizkus pred začetkom prvenstva.

Pogovarjali smo se s sekcijkim vodjem Albinom Waldhauserjem o trenutnem stanju v moštvu in tudi z novim igralcem Romanom Raczynskijem.

SV: Po končanem prvenstvu v koroški ligi je bila splošna ugotovitev med funkcionarji in igralci SAK, da bo treba povečati učinkovitost moštva. Ste prišli temu cilju bliže?

Waldhauser: V zadnjih tekmah minule sezone smo videli, kje imamo šibke točke. Naš položaj smo zboljšali s tem, da smo dobili nova legionarja iz Slovenije, Ratajca in Jovičevića, prvič v zgodovini SAK dva nemškogovoreča — Petra Sterna in Wernerja Naschenwenga — ter Urbana in Romana Raczynskija. Ta okrepitev bi morala zadostovati, da se vrnemo spet v Koroško ligo. Seveda je sezona še dolga, skušali pa bomo, da postanemo prvaki, to pa bomo šele videli, saj se dela obračun šele ob koncu. Gledati pa smo morali, da smo dobili takšne igralce, da bo SAK kot nogometni klub spet zanimiv.

Z novim trenerjem ne bomo več igrali brez pameti, on ve kaj nam manjka, kje so napake v moštvu,

kje se lahko izboljšamo. Še naprej imamo v glavnem telesno majhne igralce, predvsem pa imamo veliko igralcev posebno v sredini, in prav v sredini še premalo krijeta. Npr. Velik in Polanšek nista tista dva dva igralca, ki veliko krijeta, rajši mislita na ofenzivo. Imamo samo dva prava napadalca: Ratajca in Jovičevića, Raczynski je tudi bolj v sredini in v napadu.

SV: Imeli ste načrt še ojačiti predvsem z domačimi igralci. To vam ni čisto uspelo!

Waldhauser: Veliko smo premišljevali in skušali dobiti slovenske igralce od drugih moštev, potegovali smo se za Lopinskyja iz Šmihela, za Wölbla iz Globasnice in druge, toda to bi bili prehudi udarci za domača moštva. Zato potem nismo imeli veliko izbire, saj imamo pred očmi nalogo, da pridemo spet v Koroško ligo in za to rabimo zrele igralce in ne naraščaj.

Prizadela nas je tudi odločitev, da smeta igrati samo dva legionar-

Albin Waldhauser, sekcijski vodja SAK.

ja, to odločitev smo zvedeli šele 10. julija, pogodbe pa smo že podpisali 1. julija. Zato smo bili prisiljeni kupiti še nemškogovorečega vratarja Naschenwenga, da lažje izmenjavamo legionarje. Rabili smo enakovrednega vratarja, da lahko zunaj igrata dva legionarja. Naschenweng ima veliko izkušenj, igral je že pri Pliberku, Polizei, Borovljah in sedaj dve leti v Velikovicu. V tem vprašanju imamo tudi soglasje z vsemi legionarji.

SV: Prej je bil problem, kako navdušiti igralce za trening. Ta problem še obstaja?

Waldhauser: To se je spremenilo. Trener Jagodič enostavno privleče igralce, on je takšen, da vsi radi trenirajo in on ve koliko sme in kdaj mora nehati. S treningom smo

začeli 2. julija. Skoraj ves mesec smo trenirali kondicijo, ta teden pa delamo predvsem z žogo, študiramo poteze. Imeli smo tudi 8 tekem, ki smo jih vse zmagali, kar ni slučaj, to kaže, da je še od prej zmogljivost tukaj. Tudi v igri proti PSV/ASK, kjer smo zmagali 2:1, smo se v drugem polčasu zrahljali in se otresli togosti ter vedno bolj določali igro.

Glede pridobitve nemškogovorečih igralcev smo dolgo premišljevali — bila je res težka odločitev. Ta odločitev seveda ni za vselej. Odločilno za uspeh kluba pa je, da so pravi igralci na pravem mestu.

SV: Kako ste uredili vodstvo ostalih moštev?

Waldhauser: Moštvo „pod 23“ bo vodil Silvo Kumer, ki je najprej hotel oditi, veseli nas, da je ostal in da bo za eno leto na razpolago kot organizator drugega moštva.

Glede mladinskega in šolskega moštva pa bodo dokončne odločitve padle v naslednjih dneh. Delu z mladimi bomo posvečali veliko pozornosti, za mladino rabiš celo boljše trenerje kot za prvo moštvo. Upam, da se bodo iz tega dela v 3 do 4 letih razvili lahko novi igralci za prvo moštvo, tako da se lahko spet odmaknemo od nemškogovorečih igralcev.

Spremembe in kadri moštev v Spodnji ligi

SAK

Novi: Jovičević (NK Ljubljana), Ratajec (Ilirija), Raczynski (ASK), Naschenweng (Velikovec), Stern, Jagodič (ASK), Urban (Leistungs-zentrum).

Očšli: M. Hobel (Sele), S. Hobel (Bilčovs).

Odjavil: nobeden.

Kader: Mrkun, Naschenweng, Sadjak, Stern, Lampichler, Woschitz, Gregorič, Zabltnik, Urban, Luschnig, Velik, Polanšek, Raczynski, Ratajec, Jovičević, Wieser, Perč, Kreutz, Blajs.

Trener: Alojz Jagodič, **sekcijski vodja** Albin Waldhauser. (Rozmana so posodili za eno leto Železni Kapli, za eno leto pa se je podaljšalo tudi „posojilo“ Buteja in Fere Globasnici).

Šmihel

Novi: Guetz (Sinča vas), Mak (Grebjnj).

Očšli: Kraussler (Vienna), Hober (Metlova), Micheu (prenehal), Verhnač (pavzira).

Odjavil: nobeden.

Kader: Wulz, Puckl, Guetz, V. Britzman, Šuler, Motschnig, Andrej, Obrietan, Lopinsky, Lubas, Blažej, Vauče, Krištof, Buchwald, Kadisich, Pajenk, E. Britzmann, Perchtold, Krauser, H. Verhnač, Kuschnig, Mak.

Trener: Rudi Mak, **sekcijski vodja:** Wilhelm Wodiunig.

DSG Sele

Novi: M. Hobel (SAK), Vrhovec (Slovan Ljubljana).

Očšli: nobeden.

Odjavil: Hrovatič.

Kader: M. Hobel, Vrhovec, Jakopič, Golec, Olip, Čertov, Franc Dovjak, Travnik, Falle, Fortunat Dovjak, N. Hribernik, Fera, Oraže, Užnik, G. Hribernik, A. Dovjak.

Trener: Jože Fera, **sekcijski vodja:** Fortunat Olip.

Raczynski: Po igri v Metlovi sem se spontano odločil za SAK

Mladega igralca Romana Raczynskija, doma iz Ilovja (Lampichl, občina Kotmara vas), mnogi poznajo kot nevarnega napadalca, ki zna streljati gole. Celotno celovško Austrijo se je zanimala za njega in še drugi klubi. Prav gotovo je on eden izmed tistih domačih igralcev, ki bi znal povečati učinkovitost Slovenskega atletskega kluba pred golom.

SV: Kako si se odločil za prestop k Slovenskemu atletskemu klubu?

Raczynski: Razgovarjal sem se že s celovško Austrijo in obljubili so mi že, da mi bodo poiskali novo delo. Delam pri plovbi na Vrbskem jezeru in ker imam dva dni prosto, potem pa spet dva dni delam, pri Avstriji ne bi mogel trenirati vsak dan. Dolgo sem čakal, potem pa je Mikulan odpovedal Jagodiču z argumentom, da rabi Austrijo igralce, ki vsak dan trenirajo. Tudi pri Šentvidu bi imel iste probleme z delom. Seveda me je hotel imeti tudi Jagodič za SAK, toda rekel mi je, da moram sam vedeti kaj hočem. Odločil sem se za SAK, tukaj me drugi klubi temu še lahko opazujejo. Upam, da bomo pri določevanju mojstra podlige imeli tehtno besedo. SAK zame ne pomeni nazadovanje, igralstvo ravan SAK ocenjujem višje kot tisto pri PSV/ASK, ki je še v Koroški ligi.

SV: Kaj pričakuješ v prihodnji sezoni?

Raczynski: Napredovanje v Koroško ligo. Mislim, da bi bilo že razočaranje, če ne bi napredovali v Koroško ligo. Seveda zaradi tega ne smemo krčevito to hoteti. Če bo vse dobro šlo, če bo moštvo držalo skupaj, tukaj ne vidim problema.

SV: Kako si se že vključil v novo moštvo?

Raczynski: Odločilno za moj spontani pristanek priti k SAK-u je bila igra v Metlovi. To je bilo super, opazil sem, da me vsak hoče, vsak je rekel Raczynskija moramo dobiti, z vsakim se dobro razumem, nisem imel nobenih ovir. Bil sem res presenečen, da je toliko dobrih nogometašev v tem moštvu. Sicer sem lani z ASK igral proti Slovenskemu atletskemu klubu, vendar se mi zdi, da je bilo moštvo tedaj malo brezglavo, tudi moči niso imeli igralci, zato smo ti dve igri zmagali. Lahko bi bilo tudi obratno. Če bi ASK ne imel Jagodiča, bi lahko izpadli mi iz Koroške lige. SAK ima nadpovprečne igralce, ki nič ne zaostajajo za mano.

SV: Si že prej opazoval SAK?

Raczynski: Prej sem si skoraj vse igre SAK-a ogledal. Meni se je moštvo že vedno dopadlo. Spomi-

njam se še podlige, igrali so super-nogomet, modern nogomet, in nisi slišal, da bi se moštvo kregalo. Moštvo je izgubilo, dobilo je nemne gole, nikoli pa ni noben vpil, to se mi je dopadlo. To opazim tudi sedaj. Če je kaj, smo vsi krivi, drugače nisi moštvo.

Za me bo zelo težko, ker vsak pričakuje od mene gole. Mislim, da imam dobre soigralce, in jaz ne streljam samo gole, podajam tudi velikokrat drugim žogo. Če tukaj ne bom odgovarjal pričakovanjem, lahko postane zame kritično. Tukaj mi pač mora potem moštvo pomagati. Če se nekdo spozna na nogomet, mora vedeti, da eden sam ne more dajati golov. Imam dobre soigralce, ki mi bodo v kritičnih situa-

cijah gotovo pomagali. Poznam tudi trenerja Jagodiča, saj sem že eno leto igral pri njem. Presenečen sem, kako zna spreminjati, variirati trening, mislim, da bomo veliko profitirali, da imamo najboljšo pripravo vseh moštev na prvenstvo.

SV: SAK je slovensko moštvo. Kako se na tej ravni razumeš s soigralci?

Raczynski: Tukaj ne vidim nobenih problemov, moja mama in tudi babica sta rojeni v Sloveniji, doma govorimo mnogo slovensko. Kot fant sem se žal premalo zanimal, toliko pa sem se naučil, da vse razumem kar govori. Kot fant sem tudi še vedno govoril, sedaj ko sem se bolj oddaljil od doma, ne znam več toliko govoriti.

Mislim, da v tem letu ne bom samo športno napredoval, temveč — upajmo, da bom zboljšal tudi znanje drugega jezika, saj je to v resnici moj materin jezik.

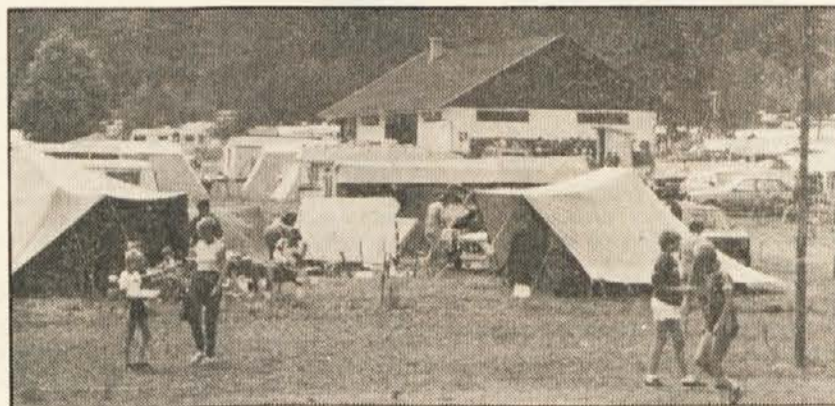
Roman Raczynski je z dvanajsetimi leti začel kot golman pri Vetrinju (Viktring). Kmalu se je začel vključevati v sredini in odkrival ofenzivne tendence. Že kot mladinski igralec je prišel v prvo moštvo človekove. To je bilo še pod Fendlerjem. Z 19 leti je postal stalen igralec moštva in to ostal 3 leta, vedno je bil najboljši strellec svojega moštva. Lani ga je Vetrinj posodil za eno leto PSV/ASK.

Camping Rož obhaja 10-letnico

Gostje, ki jim kamp priporočajo nizozemski, danski in nemški kampinški vodiči, pa niso zadovoljni samo z dobro infrastrukturo, prav posebno si je Camping Rož pridobil prijatelje med otroci, saj je tukaj med

polji in gozdovi idealen prostor za mladino, ki ji ni treba vsak trenutek paziti na kakšen cestni promet ali druge ovire. To se vidi tudi na rednih otroških športnih dnevih. Okoli 100 otrok in njihovih staršev se udeleži tega dneva, ki se odvija na lepem športnem igrišču poleg kampa. Organizacijo prevzemajo starši in otroci sami, gradijo ovire za spretne igre, organizirajo nogometne in odbojarske tekme, se udeležujejo dnevnih gimnastičnih vaj. Tudi za večerno zabavo odraslih in doraščajočih je poskrbljeno, tako z različnimi ansambli, kot tudi disco-muziko v lastni režiji. Poleg tega pa je ta kamp še idealno izhodišče za razne gorske — težje, zmerne in lažje — pohode. Franc Wernig sam je stalen vodič gostov po bližnjih gorah in hribih, pa tudi na Triglav ali druge zahtevnejše gore v daljši okolici.

Zato ni čuda, da je „Camping Rosental-Rož“ bil že pred leti uvrščen med 8 najboljših koroških kampov, čeprav gre njih število daleč nad 60. Nenazadnje pa si je to poletno podjetje pridobilo tudi dober glas v občini, saj celodnevno ali občasno zaposluje 15 ljudi, ki se vrhu tega tudi na delovnem mestu čisto sproščeno lahko poslužujejo domačega slovenskega jezika. To holandskim, nemškim in drugim gostom prav ugaja, da so tu ljudje, ki so ponosni na svoj materinski jezik in poleg tega znajo še drugega.

Zgoraj: Otroci imajo veliko priložnosti za igranje, tudi infrastruktura je na višku. Spodaj: V malem umetnem jezeru sredi kampa se ohladijo gostje, če vreme dopušča.